

NÁVRH
STÁTNÍHO ZÁVĚREČNÉHO ÚČTU
ČESKÉ REPUBLIKY
ZA ROK 2006

B.

Ekonomický vývoj a veřejné rozpočty

- I. Ekonomický vývoj
- II. Veřejné rozpočty

I.

Ekonomický vývoj

OBSAH

Strana

1. Shrnutí základních tendencí ekonomického vývoje	1
2. Ekonomický výkon	8
2.1 Hrubý domácí produkt	8
2.2 Hlavní produkční odvětví	14
2.3 Ekonomické výsledky nefinančních podniků	17
2.4 Ekonomické výsledky finančních institucí	18
3. Cenový vývoj	19
3.1 Spotřebitelské ceny	20
3.2 Ceny výrobců	23
4. Trh práce	25
4.1 Ekonomická aktivita	25
4.2 Zaměstnanost	26
4.3 Nezaměstnanost	27
4.4 Průměrné mzdy	29
5. Platební bilance	30
5.1 Běžný účet	30
5.2 Kapitálový účet	35
5.3 Finanční účet	35
5.4 Devizové rezervy	36
5.5 Měnové kurzy	36
6. Měnový vývoj, úrokové sazby a finanční trh	37
6.1 Měnové agregáty	37
6.2 Úvěry a vklady	38
6.3 Úrokové sazby	39
6.4 Akciový trh	41

1. Shrnutí základních tendencí ekonomického vývoje¹

Ekonomický vývoj České republiky je charakterizován vybranými indikátory

v následující tabulce:

Tabulka 1

		2004	2005	2006				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
HDP, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2781,1	2970,3	3204,1	737,5	813,3	814,0	839,4
Index deflátoru HDP	<i>mzr. %</i>	3,5	0,7	1,7	0,5	1,2	2,5	2,5
Průměrná míra inflace	<i>mzr. %</i>	2,8	1,9	2,5	2,8	2,9	2,9	1,5
HDP, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	4,2	6,1	6,1	6,4	6,2	5,9	5,8
Konečná spotřeba	<i>mzr. %</i>	0,8	2,3	3,2	3,6	2,3	2,5	4,6
domácností	<i>mzr. %</i>	2,5	2,8	4,6	4,1	4,3	4,3	5,4
vlády	<i>mzr. %</i>	-3,2	1,0	0,3	2,4	-1,9	-1,8	2,6
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>mzr. %</i>	4,7	1,3	7,3	6,8	7,0	8,0	7,6
Průmyslová produkce, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	9,6	6,7	9,7	14,8	8,6	8,0	7,8
Stavební výroba, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	9,7	4,2	6,6	0,5	6,2	7,4	9,5
Míra nezaměstnanosti VŠPS	<i>%</i>	8,3	7,9	7,1	8,0	7,1	7,0	6,5
Registrovaní nezaměstnaní, průměr	<i>tis.osob</i>	537,4	510,4	474,8	524	477	457	441
Objem mezd a platů (účet domácností)	<i>mzr. %</i>	5,4	6,2	6,7	6,9	6,7	6,6	6,5
Podíl obchodní bilance na HDP ^{x)}	<i>%</i>	-1,0	1,3	1,4	1,4	1,1	1,2	1,4
Podíl běžného účtu na HDP ^{x)}	<i>%</i>	-6,0	-2,6	-4,2	-2,8	-3,1	-3,4	-4,2
PRIBOR 3M, průměr	<i>%</i>	2,4	2,0	2,3	2,1	2,1	2,4	2,6

Pramen: ČSÚ, ČNB, MPSV, propočty MF

x) Na bázi ročních klouzavých úhrnů, obchodní bilance podle údajů ČSÚ.

Ekonomika ČR dosáhla v roce 2006 stejného růstu jako v roce 2005. Hrubý domácí produkt (HDP) se v reálném vyjádření zvýšil o 6,1 %, což po Slovensku a pobaltských republikách znamenalo nejvyšší dynamiku v rámci EU-25. V mezičtvrtletním srovnání tempo růstu HDP očištěného o vliv sezónnosti a odlišného počtu pracovních dní si v roce 2006 udržovalo rovnoměrných 1,4 % v průběhu všech čtyř čtvrtletí.

Vykázaný růst HDP již téměř dva roky přesahuje odhady potenciálního růstu. Ekonomický vzestup je však doprovázen akcelerací potenciální výkonnosti, což vede k pouze pozvolnému rozšiřování kladné produkční mezery a vysoký růst tak zatím nevede k výraznějšímu zvyšování makroekonomických nerovnováh. Zvyšování

¹ Zpracováno na základě statistických dat známých do 9. března 2007.

ekonomického potenciálu se opírá zejména o zlepšování kapitálové a technologické vybavenosti ekonomiky a zlepšování jejích institucionálních parametrů.

Oproti roku 2005 došlo ke změně výdajové struktury HDP. Zatímco v roce 2005 byl hlavním růstovým faktorem čistý vývoz, v roce 2006 se reálný růst HDP opírá především o domácí poptávku. Hlavními faktory jsou tvorba hrubého fixního kapitálu a výdaje domácností na konečnou spotřebu.

Na straně nabídky ekonomický vzestup vychází v největší míře z odvětví průmyslu, kde se projevil náběh nových výrobních kapacit a reálná hrubá přidaná hodnota (HPH) tak zaznamenala nárůst o 12,7 %. Dále k růstu HPH přispěla zejména odvětví obchodu, naopak příspěvek sektoru peněžnictví a služeb pro podniky oproti roku 2005 poklesl. Celková reálná HPH vzrostla v roce 2006 o 6,4 %.

Zhoršení směnných relací v zahraničním obchodě podle národních účtů relativně snižuje růstovou dynamiku nominálního HDP ve srovnání s tempem růstu reálného HDP. V roce 2006 v porovnání s rokem 2005 však došlo k nižšímu zhoršení směnných relací, což ve svém důsledku znamenalo vyšší tempo růstu HDP v běžných cenách. Nominální HDP, který je rozhodující veličinou pro vývoj daňových základů a výpočet poměrových ukazatelů, dosáhl meziročního růstu o 7,9 %.

Ztrátu ze zhoršení směnných relací postihuje alternativní ukazatel k reálnému HDP, tzv. reálný hrubý domácí důchod (RHDD), který dosáhl za rok 2006 růstu o 5,5 % ve srovnání s růstem reálného HDP o 6,1 %.

Vysokého růstu produktu bylo dosaženo při zvýšení celkové zaměstnanosti o 1,6 % v průměru za rok (podle údajů v soustavě národních účtů). Produktivita práce (HPH ve stálých cenách na jednoho zaměstnaného) zaznamenala nárůst o 4,8 %.

Průmyslová produkce (na bázi tržeb) meziročně vzrostla o 9,7 %. Tomu odpovídá rychlejší růst domácí poptávky i růst vývozu. Vývoj v průmyslu je i nadále tažen především zpracovatelským průmyslem, kde výroba dopravních prostředků a zařízení dosáhla zvýšení o 20,6 %. Zaměstnanost v průmyslu² se meziročně zvýšila o 1,0 %, průměrná měsíční mzda vzrostla o 6,0 % a produktivita práce z tržeb o 9,2 % (tržby vzrostly za rok 2006 o 10,3 %).

Stavebnictví s meziročním růstem produkce o 6,6 % se muselo vyrovnat s důsledky klimatických podmínek (nepříznivými na začátku roku 2006 a naopak

příznivými v závěru roku). Při nárůstu počtu pracovníků o 0,3 % se produktivita ze stavebních prací ve srovnatelných cenách zvýšila o 6,3 %. Průměrná měsíční mzda vzrostla o 7,3 %.

V odvětvích služeb³ sledovaných ČSÚ se celkové tržby ve stálých cenách meziročně zvýšily o 5,0 % a proti roku 2005 tak zrychlily růst o 1,9 procentního bodu. Vývoj tržeb jednotlivých odvětví však probíhal nerovnoměrně.

Situace na trhu práce byla v roce 2006 ovlivňována zejména vysokým růstem ekonomiky. Celková zaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) se nadále zvyšovala (meziročně o 1,3 %). Počet zaměstnanců vzrostl o 1,2 %, počet podnikatelů o 2,1 % (po poklesu v předchozích dvou letech). Zvýšila se míra zaměstnanosti, míra ekonomické aktivity mírně klesla (o 0,1 p.b.).

Nezaměstnanost podle VŠPS (mezinárodně srovnatelná metodika) se snižuje od 2. čtvrtletí 2004. Míra nezaměstnanosti se v průměru za rok 2006 meziročně snížila o 0,8 p.b. na 7,1 %.

Vzhledem ke zrychlení ekonomického růstu nad odhadovaný potenciální růst se míra volných pracovních míst⁴ od 2. čtvrtletí 2003 rovněž zvyšuje. Posun na Beveridgeově křivce⁵ má však spíše cyklický charakter a nevypovídá o poklesu strukturální složky nezaměstnanosti.

Průměrná hrubá nominální mzda⁶ se v roce 2006 zvýšila o 6,5 %, tedy více než o 1 p.b. rychleji než v roce 2005. V podnikatelské sféře dosáhl přírůstek průměrné mzdy 6,8 %, v nepodnikatelské sféře 5,4 %. Růst kupní síly hrubé průměrné mzdy při přepočtu indexem spotřebitelských cen o 3,9 % byl o 0,5 p.b. rychlejší než v roce 2005.

Vzhledem k vývoji produktivity práce lze mzdový vývoj považovat za přiměřený, nezakládající inflační rizika ani snížení konkurenceschopnosti.

Českou ekonomiku lze i nadále považovat za nízkoinflační, s důvěryhodnou měnovou politikou centrální banky. V prosinci 2006 se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily o 1,7 % (o 0,5 p.b. méně než před rokem), klouzavá roční průměrná míra inflace

² Údaj z měsíčního šetření za podniky s 20 a více pracovníky

³ Sledované služby zahrnují maloobchod, ubytování a stravování, ostatní činnosti převážně osobního charakteru, dopravu, spoje, činnosti v oblasti výpočetní techniky a ostatní podnikatelské činnosti.

⁴ Podíl volných pracovních míst ke všem pracovním místům v ekonomice.

⁵ Vyjadřuje vztah nezaměstnanosti a volných pracovních míst v čase.

⁶ Za organizace nad 19 zaměstnanců, organizace nepodnikatelské pokryty plně.

však dosáhla 2,5 % (o 0,6 p.b. více než před rokem). Přitom zhruba 48 % meziročního cenového růstu bylo dáno administrativními opatřeními (v roce 2005 cca 86 %).

Nárůst cen domácích zemědělských výrobců byl opět tažen vzestupem cen rostlinné výroby. Maximálních hodnot meziročního indexu bylo dosaženo v červnu 2006. Naopak ceny živočišné výroby v porovnání s předchozím rokem klesaly. Po stagnaci a malém poklesu cen průmyslových výrobců na konci roku 2005 se v 1. pololetí 2006 inflace v produkčních odvětvích opět zrychlila. V 2. pololetí pak oscilovala okolo 2 %.

Klíčová sazba měnové politiky (pro dvoutýdenní repo operace) byla v červenci a září centrální bankou postupně zvyšována, vždy o 25 bazických bodů (b.b.). Její nastavení k 31. 12. 2006 bylo na 2,50 %, tedy o 100 b.b. pod úrovní sazeb ECB. Změna základních sazeb se přirozeně promítla i do peněžního trhu. Krátkodobá výnosová křivka se proporcionálně posunula směrem nahoru. Její sklon se však téměř nezměnil.

Trendová akcelerace růstu peněžní zásoby, započatá na konci roku 2005, pokračovala i v roce minulém. Tempa růstu obou peněžních agregátů se pohybovala na relativně vysokých úrovních. Průměrný objem měnového agregátu M2 v roce 2006 meziročně vzrostl o 8,9 %, objem likvidních peněz rostl ještě rychleji (o 14,9 %). V posledním čtvrtletí bylo patrné zpomalení růstu vysoce likvidních peněz ve prospěch termínovaných depozit. Podíl agregátu M1 na celkových penězích M2 však stále zůstává relativně vysoký.

Vývoj na akciovém trhu byl na jaře 2006 poznamenán značným propadem cen. Přesto se burzovnímu indexu ve zbytku roku podařilo překonat rekordní hodnoty roku 2005, i když objemy obchodů akcií zůstaly za hodnotami roku 2005. Naopak obchodovaná hodnota dluhopisů se zvýšila.

V rámci institucionálního uspořádání byl v roce 2006 dokončen integrační proces dohledu finančního trhu. Od 1. 4. 2006 vznikl v ČNB jednotný dohledový orgán nad celým finančním trhem ČR.

Vnější nerovnováha, vyjádřená podílem deficitu běžného účtu (BÚ) na HDP, která se od 3. čtvrtletí 2004 do konce roku 2005 zlepšila o 4,4 p.b. na -2,6 %, se v průběhu roku 2006 (v ročním vyjádření) zhoršovala a dosáhla -4,2 %. Zpomalilo se zlepšování obchodní bilance, ke zhoršení podílu BÚ/HDP však přispěly především meziročně horší výsledky bilance služeb, bilance výnosů i běžných převodů.

Vývoz i dovoz dosahoval v roce 2006 vysoké dynamiky, obchodní bilance se od poloviny roku 2005 udržuje v přebytku. Vzhledem ke snižování předstihu tempa růstu vývozu před dovozem se však přebytek zvýšil meziročně jen o necelých 6,0 mld. Kč a dosáhl 44,4 mld. Kč. Vývoj zahraničního obchodu byl příznivě ovlivněn především růstem exportu silničních vozidel. Pozitivní vliv mělo i zrychlení ekonomického růstu ve světě a zejména ve státech EU. Vysoká dynamika růstu objemu zahraničního obchodu byla dosažena i přes nepříznivé faktory, jako byly stále rostoucí ceny ropy a plynu a trvalá apreciace koruny. To svědčí o zvyšující se konkurenční schopnosti české ekonomiky, ale co je ještě významnější – roste i necenová, tj. kvalitativní konkurenceschopnost produkce.

Směnné relace v obchodu se zbožím⁷ se v průměru za rok 2006 meziročně zhoršily o 1,6 % při snížení vývozních cen o 0,8 % a růstu dovozních cen o 0,8 %. Meziročně tak zhoršily ekonomickou situaci podnikové sféry. Největší vliv na tomto zhoršení měly nerostná paliva a z významných komoditních skupin ještě polotovary.

V roce 2006 CZK meziročně zpevnila vůči oběma světovým měnám. Nominální kurz proti EUR v průměru za toto období posílil o 5,1 %, proti USD o 5,9 % při vrcholu meziročního posílení ve 4. čtvrtletí 2006.

Devizové rezervy centrální banky k 31. prosinci 2006 činily 656,6 mld. Kč, tj. 23,9 mld. EUR (proti 25,1 mld. EUR ke konci roku 2005). Pokles objemu devizových rezerv vyjádřený v EUR byl způsoben převážně zhodnocením měnového kurzu CZK.

⁷ Podle statistiky výběrových indexů cen v zahraničním obchodě ČSÚ.

Vnější prostředí⁸

Růst světové ekonomiky se v roce 2006 mírně zrychlil. Zatímco americká ekonomika rostla zhruba na úrovni předchozího roku, ekonomiky Evropské unie zaznamenaly nejvyšší růst za posledních 6 let. Ke globální dynamice stále výrazněji přispívaly zejména Čína a Indie. Ceny surovin dále rostly, a to zejména ropy, kde dosáhly v nominálním vyjádření rekordní úrovně.

Ekonomika USA vzrostla v roce 2006 o 3,3 %. Tahounem růstu zůstala soukromá spotřeba. Ačkoliv byla zasažena ochlazením na trhu s bydlením, v listopadu opět získala na dynamice. Výraznou nerovnováhu představoval deficit běžného účtu, který i přes zlepšení v závěru roku, kdy slabý dolar podpořil vývoz, dosáhl přes 6,4 % HDP. Na cenové tlaky, způsobené především rostoucími náklady vstupů, reagovala centrální banka průběžným zvyšováním referenční úrokové sazby na úroveň 5,25 % v červnu 2006. Od té doby zůstaly úroky stabilní, pod kontrolou zůstal i růst spotřebitelských cen (3,3 %). Během podzimu dolar znovu po jarním oslabení ostře znehodnotil vůči euru i jenu.

Ekonomika eurozóny (EA12) zaznamenala nejvyšší růst od roku 2000, a to 2,6 %. Rostl export, investice i předtím dlouho stagnující spotřeba domácností. Expanze spotřeby domácností dodala růstu potřebnou robustnost, což platí zvláště o německé ekonomice. Zde ovšem šlo o jednorázový jev v souvislosti s předzásobením před chystaným zvýšením DPH o 3 p.b. od ledna 2007. Růst v Německu byl tažen vysokou dynamikou exportu (SRN je největším světovým exportérem zboží). Na vysoké ceny surovin a vyvolaná vyšší inflační očekávání reagovala ECB zvýšením úrokové sazby na 3,50 % v prosinci 2006.

Podle hodnocení EK byl růst hnán především domácí poptávkou, kterou posílily tři milióny nových pracovních míst v celé EU (dva milióny z nich byly vytvořeny v eurozóně). To umožnilo evropské ekonomice překonat vysoké ceny energií a vytvořilo dobré podmínky pro budoucnost. Podle EK nebyly ekonomické výsledky jen cyklickým jevem, ale i důsledkem reforem.

⁸ S využitím databáze Eurostatu ke dni 9. 3. 2007.

Růst v eurozóně měl pozitivní vliv i na českou ekonomiku. České republice se daří prosazovat na trzích eurozóny, kam meziročně zvýšila vývoz o 18,6 % (údaj ČSÚ, v eurovém vyjádření). Z hlavních obchodních partnerů eurozóny si lépe vedlo pouze Rusko a Polsko.

Středoevropské ekonomiky mají dlouhodobě vyšší dynamiku než západní Evropa. Slovenská ekonomika dále zvýšila tempo a je nejrychleji rostoucí v regionu s 8,3 %. Růst HDP byl tažen exportem a i nadále spotřebou domácností. Ke zřetelnému zlepšení došlo i na trhu práce, kde nezaměstnanost klesla o více než 3 p.b. Přesto zůstává nadále problémem, který má výraznou regionální dimenzi a strukturální charakter. V Polsku se růst HDP po zpomalení v roce 2005 opět zrychlil na 5,8 %. Oživení zajistila hlavně domácí poptávka, která vzrostla nejvyšším tempem za posledních devět let. Také v Polsku poklesla vysoká nezaměstnanost, částečně vlivem odchodů do předčasného důchodu i pokračující emigrace.

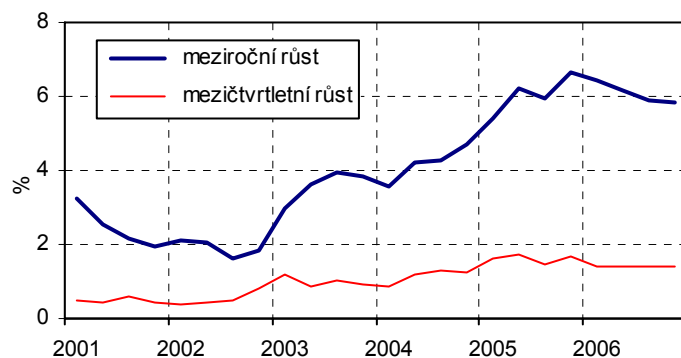
Dolarová cena ropy Brent dosáhla za rok 2006 průměru 65,4 USD za barel, což znamenalo růst o 20 % proti roku 2005. Čtvrtletní průměrné ceny dosáhly vrcholu ve 2. a 3. čtvrtletí ve výši 70,1 USD/barel, v srpnu se cena přiblížila 80 USD. V posledním čtvrtletí se napětí uvolnilo.

2. Ekonomický výkon

2.1 Hrubý domácí produkt

Ekonomický růst v ČR dosahuje nejvyšších temp v historii srovnatelné časové řady⁹. V roce 2006 se hrubý domácí produkt zvýšil reálně o 6,1 %, což je stejné tempo růstu jako za rok 2005, přičemž růstová dynamika se po celý rok postupně snižovala ze 6,4 % v 1. čtvrtletí až na 5,8 % ve 4. čtvrtletí. ČR tak patřila mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky EU. Ekonomika EU (EU-27) zaznamenala reálný růst o 2,9 %. V mezičtvrtletním srovnání dosáhlo tempo růstu HDP očištěného o sezónní vlivy a rozdílný počet pracovních dní stabilní hodnoty 1,4 %.

Graf 1 : Hrubý domácí produkt
(stálé ceny)

Pramen: ČSÚ

Cyklická pozice ekonomiky se podstatněji nemění. Aktuální růst HDP převyšuje současné odhady potenciálního růstu. Ekonomický vzestup je ovšem doprovázen zrychlováním růstu potenciálního produktu a rozšiřování kladné produkční mezery zůstává pozvolné. Podle posledních odhadů dosahuje produkční mezera zhruba +1 % HDP. Tlaky na udržení ekonomické rovnováhy zůstávají zatím omezené, jejich projevem však mohou být zrychlení dovozu v posledním období, ale i mírná akcelerace tržního pohybu spotřebitelských cen.

Zvyšování potenciální výkonnosti ekonomiky se opírá zejména o nárůst kapitálové vybavenosti prostřednictvím zahraničních i domácích investic a zlepšování technologických i institucionálních parametrů. Zatímco hlavním zdrojem růstu z pohledu výdajové struktury ekonomiky byl v roce 2005 čistý export, v roce 2006 se

⁹ Údaje národních účtů včetně HDP byly znovu předmětem metodologické revize, která spočívala především v odvětvové a sektorové alokaci nepřímo měřených finančních zprostředkovatelských služeb (FISIM) a změně klasifikace těchto služeb mezi konečnou spotřebu a mezispotřebu. Důsledkem revize je zvýšení úrovně HDP v letech 1995 – 2005 v průměru o 1,4 % a změna temp reálného růstu HDP v rozmezí -0,5 do +0,4 p.b.

jedná o tvorbu hrubého kapitálu a výdaje na konečnou spotřebu. Zejména růst výdajů domácností na konečnou spotřebu, který je zatím spíše umírněný, může představovat budoucí inflační rizika.

Růst HDP v běžných cenách se oproti roku 2005 zvýšil a dosáhl 7,9 %. S ohledem na meziroční růst reálného HDP v roce 2006 o 6,1 % se úhrnná cenová hladina měřená implicitním cenovým deflátorem HDP zvýšila o 1,7 %. Ve srovnání s rokem 2005 tak došlo k vyššímu růstu úhrnné cenové hladiny o 1 p.b. Tento nárůst je způsoben jednak relativně mírným nárůstem spotřebitelských cen a zhoršením směnných relací. Dovozní ceny v roce 2006 meziročně klesly o 0,5 %, zatímco vývozní ceny klesly o 1,1 %. Směnné relace podle národních účtů se tak meziročně zhoršily o 0,6 %, což je o 1,1 p.b. nižší zhoršení než za rok 2005.

Zhoršení směnných relací se projevuje rovněž proti HDP nižšími tempy RHDD, který vyjadřuje objem důchodů plynoucích do ekonomiky z realizace produkce. Jedná se v podstatě o HDP upravený o zisk (ztrátu) ze zlepšení (zhoršení) směnných relací. Relativně nižší zhoršení směnných relací v roce 2006 oproti roku 2005 vedlo k částečnému sblížení růstu HDP ve stálých cenách a RHDD, který dosáhl 5,5 %.

S ohledem na relativně vysoký objem přímých zahraničních investic v ČR, nelze nominální HDP považovat za ukazatel, na základě kterého lze usuzovat na objem nominálních důchodů z něj generovaných. Při zohlednění rozdílu prvotních důchodů, které plynou od rezidentů nerezidentům a prvotních důchodů, které naopak plynou rezidentům od nerezidentů (přibližně se jedná o saldo účtu výnosů běžného účtu platební bilance), lze získat ukazatel hrubého národního důchodu. Tento již informaci o objemu důchodů, který v souhrnu zůstává rezidentům z vytvořeného hrubého domácího produktu, poskytuje. Hrubý národní důchod v roce 2006 dosáhl 3027,4 mld. Kč, což je o cca 177 mld. Kč méně, než jaká byla výše nominálního HDP.

Ekonomická úroveň ČR vyjádřená pomocí ukazatele HDP na obyvatele (při přepočtu na standard kupní síly¹⁰) dosáhla podle posledního odhadu Eurostatu v roce 2006 zhruba 76 % průměru EU. ČR se tak spolu s Maltou a Portugalskem řadí do skupiny zemí, která svou úroveň zaostává za průměrem EU cca o 25 %. Mezi novými členskými zeměmi dosahují vyšší úrovně pouze Kypr a Slovinsko. Rychlost reálné

¹⁰ *Standard kupní síly (PPS)* je umělá peněžní jednotka používaná v rámci EU k přepočtu ekonomických agregátů pro účely mezinárodních srovnání. Poměr této jednotky vůči národním měnám je vypočten tak,

konvergence měřené pomocí HDP na obyvatele se v posledních letech zvýšila. Od roku 2000 se ČR přiblížila průměrné úrovni EU o cca 12 p.b., z toho 4 body připadají na období posledních dvou let.

2.1.1 Poptávka a nabídka

Domácí konečné užití

Výdaje na konečnou spotřebu a tvorbu hrubého kapitálu dosáhly v roce 2006 nárůstu o 5,9 % reálně a 8,0 % nominálně. V průběhu roku 2006 domácí poptávka postupně zrychlovala svůj růst a ve 4. čtvrtletí 2006 se meziročně reálně zvýšila o vysokých 6,4 %. Akcelerace byla dána jak silnější spotřebou domácností, tak intenzivnější investiční aktivitou. V rámci tvorby hrubého kapitálu došlo k prudkému nárůstu zásob. Jejich nominální hodnota se oproti roku 2005 více než zdvojnásobila.

Tabulka 2 : Výdaje na hrubý domácí produkt

		2004	2005	2006				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
HDP, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2781,1	2970,3	3204,1	737,5	813,3	814,0	839,4
HDP, běžné ceny	<i>mzr. %</i>	7,9	6,8	7,9	7,0	7,5	8,5	8,5
HDP, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	4,2	6,1	6,1	6,4	6,2	5,9	5,8
Konečná spotřeba	<i>mzr. %</i>	0,8	2,3	3,2	3,6	2,3	2,5	4,6
domácností	<i>mzr. %</i>	2,5	2,8	4,6	4,1	4,3	4,3	5,4
vlády	<i>mzr. %</i>	-3,2	1,0	0,3	2,4	-1,9	-1,8	2,6
neziskových institucí	<i>mzr. %</i>	9,1	3,6	4,7	4,5	5,5	5,7	3,1
Tvorba hrubého kapitálu	<i>mzr. %</i>	8,2	1,6	12,2	7,4	16,7	13,0	11,1
fixního	<i>mzr. %</i>	4,7	1,3	7,3	6,8	7,0	8,0	7,6
Vývoz	<i>mzr. %</i>	21,1	10,4	14,6	18,4	10,9	11,7	17,4
Dovoz	<i>mzr. %</i>	18,2	4,8	14,2	16,4	11,3	10,9	18,1

Pramen: ČSÚ

Výdaje na konečnou spotřebu domácností, které tvoří zhruba polovinu domácí poptávky, od počátku roku 2006 zrychlují svoji meziroční dynamiku až na 5,4 % ve 4. čtvrtletí 2006, což je nejvyšší růst od roku 2003. Zdrojem pro rychlejší růst spotřeby domácností se stal disponibilní důchod, který se nominálně zvýšil v roce 2006 o 5,8 %. Současné zrychlení cenového vývoje ovšem znamenalo, že v reálném vyjádření dosáhl růst disponibilního důchodu (deflováno deflátorem spotřeby domácností) pouze 3,4 % v roce 2006. Vyšší tempo růstu spotřeby domácností než reálného disponibilního důchodu se odrazilo v poklesu hrubých úspor o 10,2 %.

aby za stejné množství této jednotky bylo možno nakoupit v jednotlivých zemích stejné množství zboží a služeb. Jedná se tedy v principu o přepočet na základě parity kupní síly (PPP).

V sektoru vládních institucí převládá i nadále úsporné spotřební chování. Růst vládních výdajů v reálném vyjádření v roce 2006 činil 0,3 %, což je o 0,7 p.b. méně než v roce 2005. Nutno však připomenout, že vládní spotřeba byla v roce 2005 zvýšena jednorázovým pořízením nadzvukových letounů.

Tvorba hrubého fixního kapitálu významně zvyšuje svoji růstovou dynamiku. Její tempo v roce 2006 v reálném vyjádření dosáhlo 7,3 %, což je o 6 p.b. více než v roce 2005. Z hlediska věcného členění tvorby hrubého fixního kapitálu lze nejvyšší meziroční nárůst zaznamenat v oblasti dopravních prostředků. Podstatným zdrojem zůstává příliv zahraničních investic. V nadcházejícím období lze navíc očekávat zvýšený příliv finančních prostředků v rámci strukturálních fondů EU, které budou směřovat zejména do infrastrukturních investic. Tvorba hrubého kapitálu celkem, tj. včetně změny stavu zásob a cenností, dosáhla v roce 2006 tempa 12,2 %.

Čistý vývoz

Zatímco nejdůležitějším faktorem zrychlení ekonomického růstu na straně poptávky byl v roce 2005 čistý export, jeho vliv na agregátní poptávku v roce 2006 významně poklesl.

V roce 2006 dosáhlo saldo bilance obchodu se zbožím a službami v běžných cenách 56,8 mld. Kč. Jeho výše se tedy oproti roku 2005 změnila minimálně. Udržení kladného salda obchodní bilance je odrazem konkurenční schopnosti českých producentů. Výkon ekonomik hlavních obchodních partnerů se zlepšil. Nicméně ceny ropy se pohybují na vysokých úrovních a směnný kurz koruny se vyznačuje apreciačním trendem, který sice na jedné straně zmírňuje dopad vysokých cen dovážených komodit, ale na druhé straně vystavuje domácí vývozce soustavnému tlaku pramenícímu z oslabování jejich cenové konkurenceschopnosti.

Výsledek za rok 2006 pouze potvrdil tendenci k přesunu růstové dynamiky od zahraniční k domácí poptávce. V roce 2005 zaznamenala bilance zahraničního obchodu zbožím a službami příspěvek k růstu HDP v rozsahu 4,0 p.b. a podílela se na celkovém růstu zhruba ze dvou třetin. Naproti tomu, v roce 2006 se růst HDP odvíjel zejména od zvýšení domácí poptávky a příspěvek zahraničního obchodu k růstu HDP se snížil na 0,5 p.b.

Nabídka

Zvyšující se produkční kapacitu a konkurenceschopnost nabídkové strany ekonomiky je možné hodnotit jako jednu z hlavních příčin vysokého ekonomického růstu, což je plně v souladu s odhadovaným růstem potenciálního produktu. Vzestup zaznamenává především průmysl podporovaný rozsáhlými investicemi zejména v průmyslu automobilovém. V roce 2006 se zvýšila hrubá přidaná hodnota (HPH) ve srovnatelných cenách v průmyslu reálně o 12,7 %. Na celkovém zvýšení HPH se tak průmysl podílel v roce 2006 téměř ze dvou třetin. Zpomalila se dynamika růstu sektoru peněžnictví a služeb na 2,4 % z 7,1 % v roce 2005.

Podíl služeb na tvorbě HPH se udržuje na úrovni okolo 60 %. Z důvodu dynamického vývoje průmyslu nedochází ke strukturálnímu přibližování k úrovním obvyklým ve vyspělých zemích EU, kde podíl služeb obvykle přesahuje 70 %.

Tabulka 3 : Tvorba hrubé přidané hodnoty

		2004	2005	2006				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
HPH, běžné ceny	<i>mld. Kč</i>	2496,0	2662,2	2884,8	664,3	733,1	731,4	756,0
HPH, běžné ceny	<i>mzr. %</i>	6,5	6,7	8,4	7,3	7,9	9,2	9,0
HPH, stálé ceny	<i>mzr. %</i>	4,0	6,5	6,4	6,8	6,5	6,2	6,1
Zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>mzr. %</i>	7,1	3,0	-7,2	-0,4	-12,1	-5,6	-11,3
Průmysl	<i>mzr. %</i>	8,9	15,1	12,7	16,3	12,1	12,8	10,0
Stavebnictví	<i>mzr. %</i>	5,4	4,0	1,9	-12,0	5,5	3,0	6,5
Obchod, pohostinství, doprava	<i>mzr. %</i>	1,7	3,6	5,5	3,7	6,2	7,3	4,6
Peněžnictví, komerční služby	<i>mzr. %</i>	3,7	7,1	2,4	2,6	3,2	-0,7	4,2
Ostatní služby	<i>mzr. %</i>	-1,5	-3,6	4,0	3,5	3,5	4,5	4,6

Pramen: ČSÚ, propočet MF

HPH v zemědělství v roce 2006 reálně poklesla o 7,2 %. Naopak vyšší přírůstek byl zaznamenán v odvětví veřejných služeb. V odvětví stavebnictví pokračuje po vzepjetí v roce 2004, daném zejména zvýšenou stavební aktivitou před přeražením stavebních prací ze snížené do základní sazby DPH, dlouhodobé zpomalování růstu HPH. V roce 2006 došlo k reálnému nárůstu HPH v sektoru stavebnictví pouze o 1,9 %, což bylo silně ovlivněno velmi nízkým výkonem v 1. čtvrtletí z důvodu nepříznivých klimatických podmínek.

2.1.2 Produktivita a mzdy

Produktivita práce na makroekonomické úrovni, měřená ukazatelem HPH na jednoho zaměstnaného, vzrostla v roce 2006 o 4,8 %, když růstu HPH o 6,4 % bylo dosaženo při nárůstu zaměstnanosti o 1,6 % (vše podle údajů národních účtů).

Ekonomický růst je tažen především zvyšováním produktivity a pouze v omezené míře vyšším využitím výrobního faktoru práce. Vývoj na trhu práce nicméně reaguje na vyšší ekonomickou dynamiku a růst zaměstnanosti se v roce 2006 postupně zrychloval z 1,2 % v 1. čtvrtletí na 1,9 % ve 4. čtvrtletí.

Tabulka 4 : Produktivita a mzdy (podle národních účtů)

		2004	2005	2006				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
Produktivita práce ¹⁾	mzr. %	3,8	4,8	4,8	5,5	5,0	4,4	4,1
Nominální průměrná mzda ²⁾	mzr. %	5,9	4,1	5,6	5,6	5,5	5,7	5,6
Reálná průměrná mzda								
deflátor HPH ³⁾	mzr. %	3,3	4,0	3,7	5,1	4,3	2,8	2,7
deflátor spotřeby domácností ⁴⁾	mzr. %	2,8	2,4	3,2	2,8	2,8	2,9	4,2
Jednotkové mzdové náklady ⁵⁾	mzr. %	1,9	-0,6	0,8	0,1	0,5	1,2	1,4

Pramen: ČSÚ, propočet MF

¹⁾ Hrubá přidaná hodnota ve stálých cenách na jednoho zaměstnaného (fyzické osoby).

²⁾ Objem mezd a platů v běžných cenách na jednoho zaměstnance (fyzické osoby).

³⁾ Nominální průměrná mzda deflovaná deflátozem hrubé přidané hodnoty.

⁴⁾ Nominální průměrná mzda deflovaná deflátozem spotřeby domácností.

⁵⁾ Podíl nominální průměrné mzdy a produktivity práce.

Nominální makroekonomická průměrná mzda (vyjádřená jako objem mezd a platů na jednoho zaměstnance) se v roce 2006 zvýšila o 5,6 %, což je o 1,5 p.b. více než v roce 2005. Vyšší růst nominální průměrné mzdy než produktivity práce nachází odraz v růstu jednotkových mzdových nákladů o 0,8 %. Tento vývoj je opačný s ohledem na rok 2005, kdy naopak růst produktivity práce převyšoval růst nominální průměrné mzdy a jednotkové mzdové náklady meziročně klesly o 0,6 %.

Dynamika průměrné mzdy v reálném vyjádření v posledních letech zaostává za růstem produktivity práce, což přispívá k omezení mzdově-nákladových i poptávkových inflačních tlaků. Dlouhodobě přiměřený vývoj produktivity a mezd je jedním z podstatných faktorů nízkoinflačního prostředí v ČR. Růst reálné mzdy deflované pomocí deflátoru HPH dosahuje vyšších hodnot než při deflování deflátozem spotřeby domácností. Tuto skutečnost je možné interpretovat tak, že vzhledem k pomalejšímu růstu cenové hladiny produkce proti cenám, kterým čelí spotřebitelé, znamená daný nárůst nominálních mezd pro producenty vyšší reálné zatížení, než jak se reálně zvyšuje kupní síla příjemců těchto mezd. Nicméně z hlediska producentů zůstává růst nákladových mezd pomalejší než růst produktivity práce.

2.2 Hlavní produkční odvětví

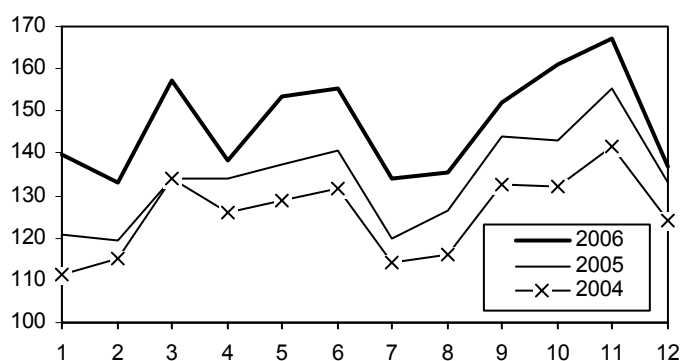
Výkon jednotlivých odvětví (měsíční zjišťování, stálé ceny)

Průmysl si v roce 2006 udržel vysokou dynamiku produkce. Zrychlení tempa domácí poptávky se projevilo v růstu nových zakázek v podnicích. Pozitivně na růst výroby působila také zahraniční poptávka - zejména po výrobcích automobilového a elektrotechnického průmyslu. K dalším růstovým faktorům patřil náběh nových výrobních a montážních kapacit, vstup dalších zahraničních investorů, prohlubování mezioborové a vnitropodnikové kooperace. Podnikům se podařilo (i přes zpevňování CZK) díky novým kapacitám a moderním technologiím posilovat konkurenceschopnost.

V meziročním srovnání dosáhl v roce 2006 růst průmyslové produkce 9,7 % (proti 6,7 % v roce 2005). Na celkových tržbách¹¹, které se meziročně zvýšily o 10,3 %, dosáhl podíl tržeb z přímého vývozu 48,5 % (b.c.).

Graf 2 : Průmyslová výroba

(průměrný měsíc roku 2000 = 100, s.c.)

Pramen: ČSÚ

Celkové zvýšení růstu v průmyslu významně ovlivnily podnikatelské subjekty pod zahraniční kontrolou. Jejich tržby vzrostly o 18,4 % a tvořily 58,7 % (b.c.) z celkových tržeb průmyslu. Vzhledem k exportní orientaci těchto podniků a lepšímu napojení na zahraniční trhy poskytované mateřskými společnostmi byly téměř dvě třetiny jejich produkce určeny pro vývoz. S tím souvisel i jejich růst tržeb z přímého vývozu (meziročně o 15,2 %).

Vývoj v průmyslu je i nadále ovlivňován především výsledky zpracovatelského průmyslu, který v roce 2006 meziročně zvýšil svou produkci o 10,5 %. U výroby a

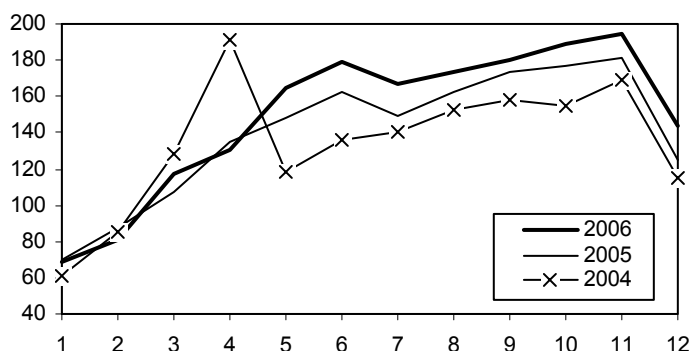
¹¹ Tržby v průmyslu z měsíčního šetření za podniky s 20 a více zaměstnanci.

rozvodu elektřiny, plynu a vody došlo k mírnému růstu o 2,0 %, výkon v těžbě nerostných surovin se zvýšil o 2,1 %.

Ve zpracovatelském průmyslu rostla především výroba dopravních prostředků a zařízení (o 20,6 %), výroba a opravy strojů a zařízení jinde nezařazených (o 18,0 %) a výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení (o 16,3 %). Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků pokračovala v poklesu, ten se však již zpomalil na 1,7 %. Této produkci stále konkurují dovozy asijské provenience.

Stavební výroba pokračovala i v roce 2006 v růstu. Její výkon byl v průběhu roku diferencovaný především vlivem klimatických podmínek. Meziroční růst za celé stavebnictví dosáhl 6,6 % s akcelerující tendencí z 0,5 % v 1. čtvrtletí až na 9,5 % ve 4. čtvrtletí.

Graf 3 : Stavební výroba
(průměrný měsíc roku 2000 = 100, s.c.)

Pramen: ČSÚ

K výraznému růstu stavebnictví přispělo jednak inženýrské stavitelství výstavbou dálnic a rekonstrukcemi a modernizací železničních tratí a jejich uzlů, jednak pozemní stavitelství výstavbou administrativních a multifunkčních center a bytových i obytných domů. Řada investičních projektů byla financována z prostředků strukturálních fondů EU.

Bytová výstavba byla podporována příznivými podmínkami pro získání hypoték, vyššími úvěry ze stavebního spoření i očekávanou změnou v sazbě DPH od začátku roku 2008 spolu s podporami manželů při získání prvního bytu. Stavební firmy zahájily v roce 2006 výstavbu více než 43 tisíc bytů, což je o 8,3 % více než v roce 2005.

Objem stavebních prací¹² v tuzemsku na nové výstavbě, modernizacích a rekonstrukcích se v roce 2006 zvýšil o 6,0 %. Jejich podíl na stavebních pracích v tuzemsku činil 87,3 %. Rovněž práce na opravách a údržbě stavebních objektů (s podílem 12,1 %) rostly o 6,3 %. Zbytek činily ostatní práce. Stavební práce provedené v zahraničí nebývale vzrostly o 73,7 %, jejich podíl na stavební výrobě celkem je však stále nízký (2,5 %).

V roce 2006 se zvýšil objem tržeb za odvětví sledovaných služeb¹³ meziročně o 5,0 % (proti 3,1 % v roce 2005).

Jejich největší část (více než 40 %) byla vytvořena v podnicích maloobchodu včetně motoristického segmentu, kde růst dosáhl 6,4 %. Dynamický vývoj maloobchodních tržeb byl podporován růstem reálných příjmů obyvatel, klesající mírou nezaměstnanosti i růstem objemu spotřebitelských úvěrů. K faktorům s negativním dopadem patřily některé změny ve struktuře výdajů domácností. Šlo především o dlouhodobě rostoucí podíl výdajů na bydlení (nájem a platby za dodávky energií, vody a dalších služeb), splátky hypoték či vyšší výdaje za spojové technologie.

Tržby v pohostinství a ubytování meziročně stagnovaly (-0,1 %), v dopravě o 5,2 % vzrostly. K růstu tržeb ve spojích (o 3,2 %) přispěly vedle telekomunikací i poštovní služby.

Mzdy a reálná produktivita práce *(podniky s 20 a více zaměstnanci)*

V průmyslových podnicích pokračoval v roce 2006 předstih reálné produktivity práce z tržeb před růstem nominálních mezd. Odrazilo se to v meziročním snížení jednotkových mzdových nákladů o 2,9 %, což podpořilo konkurenceschopnost českého průmyslu. Ve stavebnictví byl vztah mezd a produktivity práce mírně nepříznivý. Jednotkové mzdové náklady se zvýšily o 0,9 %.

¹² Z měsíčního šetření za podniky s 20 a více zaměstnanci.

¹³ Sledované služby zahrnují maloobchod, ubytování a stravování, ostatní činnosti převážně osobního charakteru, dopravu, spoje, činnosti v oblasti výpočetní techniky a ostatní podnikatelské činnosti.

Tabulka 5 : Jednotkové mzdové náklady

		2004	2005	2006				
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q
Průmysl								
průměrná nominální mzda	mzr. %	7,0	4,7	6,0	6,4	6,5	5,3	6,1
reálná produktivita práce	mzr. %	10,5	8,2	9,2	14,0	7,6	6,9	8,9
jednotkové mzdové náklady	mzr. %	-3,1	-3,3	-2,9	-6,7	-1,0	-1,5	-2,6
Stavebnictví								
průměrná nominální mzda	mzr. %	6,2	3,8	7,3	6,3	6,2	7,7	8,8
reálná produktivita práce	mzr. %	5,3	0,9	6,3	-2,1	6,1	7,7	9,5
jednotkové mzdové náklady	mzr. %	0,9	2,9	0,9	8,6	0,1	0,0	-0,6

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Mzdově nákladové tlaky se tak v tomto období do cen průmyslových výrobců neprosazovaly a do cen stavebních prací, vzhledem k rostoucí konkurenci, jen omezeně.

2.3 Ekonomické výsledky nefinančních podniků ¹⁴

(v běžných cenách, podniky se 100 a více zaměstnanci)

V roce 2006, kdy pokračoval dynamický růst domácí ekonomiky, se výrazně zlepšilo finanční hospodaření v nefinančních podnicích. Vytvořený hrubý zisk (výsledek hospodaření před zdaněním) ve výši 336,7 mld. Kč byl meziročně o 26,9 % vyšší (v roce 2005 pokles o 0,3 %).

Do výsledků hospodaření nefinančních podniků se příznivě promítla rostoucí domácí investiční a spotřebitelská poptávka. Působení zahraniční poptávky bylo mírně ovlivněno zpevňováním měnového kurzu.

Vysoká tvorba hrubého zisku byla dosažena při rychlejším růstu výnosů než nákladů a při zvýšení počtu ziskových organizací. Zlepšila se tak úroveň efektivnosti hospodaření měřená rentabilitou nákladů a rentabilitou vlastního kapitálu.

Meziroční růst výkonů včetně obchodní marže umožnil podnikům vytvořit vysokou účetní přidanou hodnotu¹⁵ s meziročním růstem 11,9 % (i přes růst výkonové spotřeby o 18,6 %). Ve struktuře celkových nákladů pokračovalo zvyšování podílu výkonové spotřeby, v níž se projevovat růst cen některých vstupů. Mzdová náročnost výkonů se snížila. Také podíl odpisů na výkonech mírně klesl.

Vlastní zdroje na financování akumulace, které podniky v roce 2006 vytvořily, lze orientačně vyčíslit na 467 mld. Kč (při 24procentní zálohové dani). V porovnání

¹⁴ Údaje za rok 2006 jsou předběžné, za rok 2005 jsou semidefinitivní.

¹⁵ Účetní přidaná hodnota nezahrnuje promítnutí zisků a ztrát z držby, daně z produktů snížené o dotace na produkty a další úpravy nezbytné pro výpočet výkonů a mezispotřeby.

s propočtem potřeby zdrojů ve výši cca 300 mld. Kč byl v roce 2006 vytvořen přebytek potenciálních zdrojů.

Celkové zásoby vzrostly meziročně o 10,4 % (v tom kategorie zásoby materiálu o 12,8 %, zásoby vlastní výroby o 14,7 % a zásoby zboží o 0,9 %). Vlastní kapitál vzrostl o 10,8 % a jeho podíl na celkových pasivech klesl o 1,0 p.b.

2.4 Ekonomické výsledky finančních institucí

Finanční instituce hospodařily v roce 2006 s celkovým hrubým ziskem 94,4 mld. Kč, což představuje meziroční růst o 6,3 %. Na růstu se podílely peněžní nebankovní instituce a pojišťovny, ostatní skupiny finančních institucí vykázaly pokles. Počet zaměstnanců v sektoru zůstal stabilizovaný.

Tabulka 6 : Ekonomické výsledky za rok 2006

Ukazatel		Peněžní bankovní instituce (bez ČNB)	Peněžní nebankovní instituce	Pojišťovny	Penzijní fondy	Celkem
Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený	osoby mzr. %	35749 99,2	10544 104,4	14168 99,2	448 99,5	60909 100,1
Výsledek hospodaření před zdaněním ¹⁾	mld. Kč mzr. %	49,2 99,7	24,0 103,6	17,1 145,5	4,1 89,9	94,4 106,3
Výnosy celkem ²⁾	mld. Kč mzr. %	197,7 110,2	261,6 113,4	277,8 71,9	9,1 106,5	746,1 x
z toho: finanční výnosy ²⁾	mld. Kč mzr. %	167,8 113,2	66,5 120,8	x x	8,7 103,8	x x
z toho: úroky výnosové	mld. Kč mzr. %	124,9 116,6	x x	x x	x x	x x
předepsané hrubé pojistné ³⁾	mld. Kč mzr. %	x x	x x	122,0 104,2	28,4 122,4	x x
Náklady celkem ²⁾	mld. Kč mzr. %	158,4 112,3	237,5 114,5	260,7 69,6	4,9 126,0	661,5 x
z toho: finanční náklady ²⁾	mld. Kč mzr. %	60,9 121,3	51,3 128,1	x x	2,5 138,8	x x
z toho: úroky nákladové	mld. Kč mzr. %	52,6 121,9	x x	x x	x x	x x
náklady na pojistná plnění ³⁾	mld. Kč mzr. %	x x	x x	56,9 104,8	11,5 121,0	x x
Stav vlastního jmění k:						
počátku období	mld. Kč	212,7	246,0	58,6	9,3	526,5
konci období	mld. Kč	227,2	244,6	58,7	8,1	538,6

Pramen: ČSÚ a propočty MF

¹⁾ Výsledek hospodaření u bankovních peněžních institucí není rozdílem celkových nákladů a celkových výnosů. Je vyšší (nižší) o zisk (ztrátu) z vybraných finančních operací.

²⁾ Celkové a finanční výnosy (náklady) u bankovních peněžních institucí nezahrnují zisky (ztráty) z vybraných finančních operací účtované do výnosů (nákladů) avšak vykazované jako saldo těchto zisků a ztrát výsledkově (součást výsledku hospodaření před zdaněním).

³⁾ Přijaté příspěvky od účastníků penzijního připojištění (předepsané hrubé pojistné) a vyplacené dávky (náklady na pojistná plnění) nejsou u penzijních fondů součástí jejich výnosů a nákladů.

3. Cenový vývoj

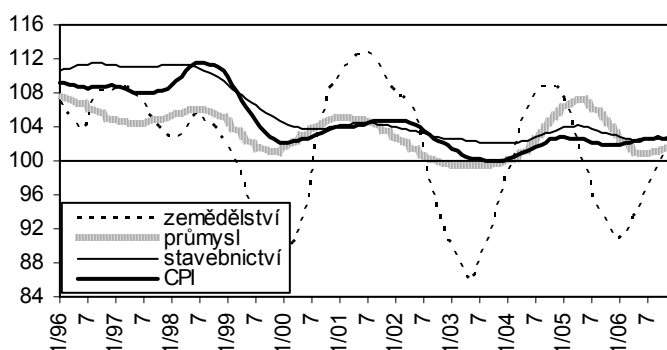
Růst spotřebitelských cen byl až do října 2006 v porovnání s rokem 2005 rychlejší. Největší vliv mělo zvýšení cen energií (elektřiny a plynu) pro domácnosti na počátku roku 2006, což se odrazilo v pokračujícím růstu nákladů na bydlení. Dalším důležitým faktorem byl vývoj cen ropy na světových trzích. Jejich růst se primárně prosazoval do cen pohonných hmot a v cenách dopravy i díky faktu, že trend posilování kurzu koruny proti USD (který v roce 2005 výrazně korigoval korunový růst cen ropy) se v roce 2006 výrazně zpomalil. Pokles cen domácích zemědělských výrobců

v průběhu roku 2005 se promítal se zpožděním v meziročním poklesu cen potravin až do konce května 2006.

Růst produkčních cen byl v roce 2006 mírný, i když ve všech hlavních odvětvích došlo k akceleraci. Nevíce patrné bylo zrychlení růstu zemědělských cen, dané vzestupem cen rostlinných výrobků. Také vývoj cen průmyslových výrobců naznačuje zrychlení, prozatím však na nízkých úrovních.

Graf 4 : Spotřebitelské ceny a ceny výrobců

(průměr hladiny cen za posledních 12 měsíců k průměru předchozích 12 měsíců)

Pramen: ČSÚ

3.1 Spotřebitelské ceny

Zrychlování dynamiky meziročního růstu spotřebitelských cen, patrné již od května 2005, dosahovalo svého maxima (3,1 %) v květnu a srpnu 2006. Průměrný meziroční růst cen se v 1. pololetí 2006 v porovnání s 1. pololetím 2005 zrychlil o 1,3 p.b. na 2,9 %. Příčinou změny dynamiky růstu cen v tomto období byly především administrativní¹⁶ vlivy (jejich příspěvek se v 1. pololetí 2006 v průměru zvýšil o 1,2 p.b. na 2,3 p.b.), zatímco dynamika tržního pohybu cen se prakticky neměnila. Akcelerující vliv růstu těchto cen (působící po dobu následujících 12 měsíců), které dominovaly jejich vývoji od června 2005 (zvýšení cen telekomunikačních služeb o 16,6 % a následné razantní zdražení zemního plynu pro domácnosti o 17,4 % od října 2005), byl od ledna 2006 dále posílen rozhodnutími ERÚ (Energetický regulační úřad) o zvýšení cen energií pro domácnosti i změnou věcně usměrňovaných cen. Od ledna 2006 tak vzrostly ceny elektřiny o 9,0 %, zemního plynu o 4,8 %, tepla a teplé vody o 6,3 %, vodného o 3,4 %, stočného o 5,0 %.

¹⁶ Změny maximálních cen, věcně usměrňovaných cen a ostatní necenová opatření (změna daní).

Dalším významným faktorem, který trvale a významně ovlivňoval vývoj spotřebitelských cen, jsou ceny ropy na světových trzích. Její ceny dosáhly v roce 2006 rekordních hodnot. V dolarovém vyjádření vzrostla průměrná cena ropy Brent (65,4 USD/barel) oproti roku 2005 o 20 %. Zhodnocení kurzu koruny vůči USD v průběhu roku 2006 ale způsobilo, že se průměrná korunová cena ropy zvýšila „jen“ o 14 %. Průměrné ceny nejprodávanějšího benzínu Natural 95 a motorové nafty však byly vyšší jen o 3,9 % vzhledem k tomu, že daňové zatížení, které má největší podíl ve struktuře ceny pohonných hmot, se v roce 2006 nezměnilo.

V souhrnu tak již faktory působící k udržení nízké inflace nepůsobily s takovou intenzitou jako v roce 2005. Růst cen vnějších nákladových vstupů nebyl, v porovnání s rokem 2005, již tak výrazně korigován meziročním posilováním kurzu koruny. Díky tomu ceny dovozu, zejména vlivem cen ropy a zemního plynu, převážně rostly. Trend absolutního poklesu cen domácích zemědělských výrobců, patrný do dubna 2005, se změnil po cca ročním zpomalování poklesu od března 2006 v růst a přispěl k růstu cen potravin v hodnoceném roce.

V meziročním srovnání (prosinec 2006 proti prosinci 2005) došlo ke zpomalení meziročního růstu cen o 0,5 p.b. na 1,7 %. Stejně jako v předchozím roce k největšímu růstu došlo u cen v oddíle bydlení, voda, energie, paliva (příspěvek k cenovému růstu 1,1 p.b.). Ceny elektřiny vzrostly o 9,0 %, tepla a teplé vody o 8,0 %, tuhých paliv o 11,4 %, stočného o 5,5 %, vodného o 3,2 % a až do září 2006 byly o 30 % vyšší ceny zemního plynu (to je nejvíce od října 2004). Druhý největší příspěvek k růstu cen (0,3 p.b.) měly ceny v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje zejména v důsledku vyšších cen pekárenských výrobků a obilovin o 11,5 % a brambor o 129,3 %. Ceny pekárenských výrobků, jmenovitě chleba a pečiva, zaznamenaly naposledy výrazný vzestup ve 4. čtvrtletí 2003 a v 1. čtvrtletí 2004, kdy reagovaly na růst cen obilí. U současného růstu cen k tomu přistupuje ještě zdražování energetických vstupů pro výrobu a rozvoz. Třetí v pořadí vlivů (s příspěvkem 0,2 p.b.) je růst cen v oddíle stravování a ubytování, kde ceny v restauracích vzrostly o 2,9 % a ubytovacích služeb o 4,0 %.

Naopak na snižování cenové hladiny působil pokles cen odívání a obuvi, bytového vybavení a zařízení domácnosti. Od září 2006 byly meziročně nižší i ceny v dopravě v důsledku klesajících cen pohonných hmot, jejichž ceny v prosinci 2006 meziročně klesly o 3,4 %. Nižší než v prosinci 2005 byly také ceny automobilů,

motocyklů a jízdních kol. V důsledku změny DPH byly od srpna 2006 levnější i některé druhy potravin, jako káva, čaj, kakao, čokoláda aj.

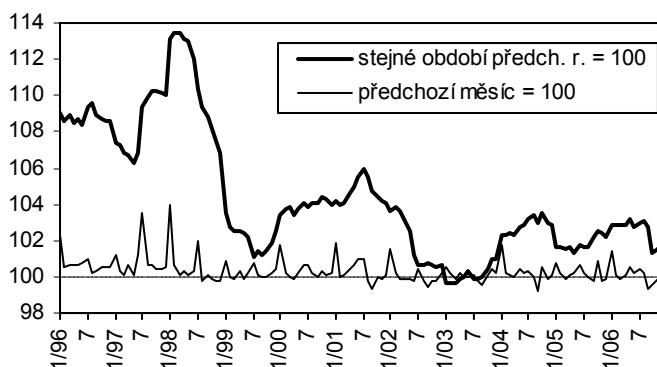
Tabulka 7 : Index spotřebitelských cen

Oddíl č.		váha v koši %	2005		2006	
			prosinec sopr=100	příspěvek k růstu	prosinec sopr=100	příspěvek k růstu
			%	p.b.	%	p.b.
	Ú h r n	1000,0	102,2	2,2	101,7	1,7
1	Potraviny a nealkoholické nápoje	197,6	99,1	-0,2	101,9	0,3
2	Alkoholické nápoje, tabák a narkotika	79,2	100,7	0,1	100,9	0,1
3	Odívání a obuv	56,9	93,4	-0,3	95,4	-0,2
4	Bydlení, voda, energie, paliva	236,4	105,1	1,4	103,9	1,1
5	Bytové vybavení, zařízení domácností; opravy	67,9	98,2	-0,1	99,3	0,0
6	Zdraví	14,3	107,4	0,1	105,6	0,1
7	Doprava	101,4	103,6	0,4	99,3	-0,1
8	Pošty a telekomunikace	22,5	114,1	0,4	102,9	0,1
9	Rekreace a kultura	95,5	102,4	0,2	100,4	0,0
10	Vzdělávání	4,5	101,8	0,0	102,5	0,0
11	Stravování a ubytování	74,2	102,7	0,2	102,6	0,2
12	Ostatní zboží a služby	49,5	100,5	0,0	102,1	0,1

Pramen: ČSÚ

Ceny zboží úhrnem meziročně vzrostly úhrnem o 0,9 % a ceny služeb o 3,1 %, což je u zboží o 0,4 p.b. resp. u služeb o 0,5 p.b. méně než v prosinci 2005.

Graf 5 : Spotřebitelské ceny

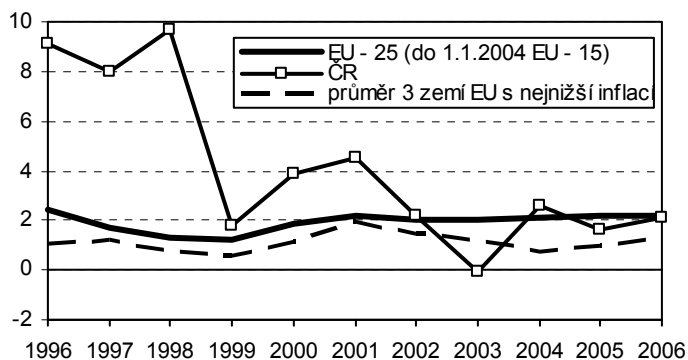
Pramen: ČSÚ

Klouzavá roční míra inflace se od počátku roku až do srpna 2006 zvyšovala (na 2,8 %), následně pak klesala až na 2,5 % za rok 2006. V porovnání s rokem 2005 to však bylo o 0,6 p.b. více.

Průměrná míra inflace na bázi HICP se v ČR v roce 2006 oproti roku 2005 zrychlila o 0,5 p.b. a dosáhla 2,1 %. V souhrnu EU-25 se v jednotlivých měsících roku

2006 pohybovala v rozmezí 2,2 % až 2,3 % a její průměr v porovnání s rokem 2005 stagnoval na úrovni 2,2 %.

Graf 6 : Spotřebitelské ceny – HICP v %
(průměrná míra inflace)

Pramen: ČSÚ, EUROSTAT, propočty MF

3.2 Ceny výrobců

V roce 2006 meziroční tempo růstu cen průmyslových výrobců postupně zrychlovalo. Zatímco v lednu 2006 činil meziroční růst průmyslových cen 0,3 %, v prosinci 2006 již 2,6 %. Průměrná míra inflace dosáhla 1,6 %.

Nejvýznamnějším faktorem, který působil na změnu celkové hladiny průmyslových cen, se stala výroba a rozvod elektrické energie, plynu a vody. Průměrný meziroční růst cen těchto služeb v roce 2006 dosáhl 7,6 % (oproti 7,2 % v předchozím roce). Ke zvýšení inflace v průmyslu významně přispěly i ceny zpracovatelského průmyslu. Ceny koksu a rafinérských ropných výrobků průměrně vzrostly o 8,4 %. Oproti předchozímu roku jde o zřetelné zpomalení (průměrný meziroční nárůst v roce 2005 byl 17,8 %). Nadprůměrný růst cen byl patrný i u chemických výrobků, které meziročně vzrostly o 4,3 %. Pokles cen byl zaznamenán u potravin (-1,4 %), dopravních prostředků (-1,3 %) a základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (-0,6 %). Ceny ostatních nerostných surovin v roce 2006 stagnovaly nebo rostly jen mírně.

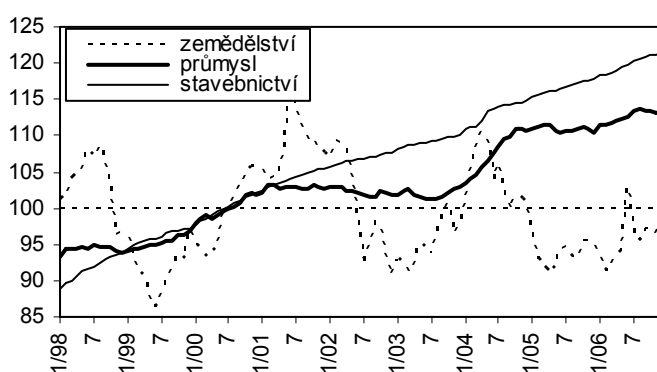
Přes robustní nárůst hypotečních úvěrů a ostatních úvěrů spojených s bydlením se ceny stavebních prací příliš nezvýšily, i když meziročně z 2,5 % v lednu 2006 postupně akcelerovaly na 3,2 % v prosinci 2006. Průměrný meziroční nárůst cen v roce 2006 však dosáhl 2,9 %, což je o 0,1 p.b. méně než v roce 2005.

Ceny tržních služeb v produkční sféře průměrně meziročně vzrostly o 3,7 % (o 1,8 p.b. méně než v roce 2005). Nejvyšších růstů bylo dosaženo u cen vodného a stočného (o 5,1 %), dále výrazně zdražily ostatní podnikatelské služby (o 4,8 %). Nejméně se zvýšily ceny v nákladní dopravě (o 1,0 %).

Ceny zemědělských výrobců vykazovaly tradičně značnou volatilitu. V průběhu 1. pololetí 2006 dynamicky zrychlily (z poklesu o 3 % v lednu na růst o 8,8 % v červnu). Poté se jejich vývoj stabilizoval a meziroční nárůsty se pohybovaly mezi 1 až 5 %. Průměrný roční růst činil 2,1 %.

Graf 7 : Ceny výrobců

(bazické indexy, průměr roku 2000=100)

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Zatímco ceny rostlinné výroby razantně vzrostly, u cen živočišné výroby byl zaznamenán průměrný meziroční pokles. Vzestup cen rostlinné výroby o 13,5 % (oproti propadu 26,6 % v předcházejícím roce) byl zejména zapříčiněn prudkým navýšením cen brambor. Dále pozitivně k růstu přispěly ceny ovoce, zeleniny a pšenice. Zcela opačný vývoj byl zaznamenán u živočišných výrobků. Zde ceny poklesly o 2,9 % (oproti růstu o 2,1 % v roce 2005).

Ze střednědobého pohledu (v letech 2002 až 2006) rostou nejrychleji ceny stavebních prací následované okruhem tržních služeb. Hladina cen průmyslových výrobců byla až do roku 2003 relativně stabilní, ke zrychlení došlo v roce 2004. Od konce roku 2004 do poloviny roku 2005 setrvala na relativně stabilní úrovni. Poté opět dochází k jejímu postupnému růstu. Ke střednědobému snížení cen došlo v lesnictví. Nejvyšší volatilitu můžeme sledovat u vývoje cen zemědělských výrobců.

4. Trh práce

Výrazný ekonomický růst se v roce 2006 na trhu práce projevoval pokračujícím růstem zaměstnanosti a poklesem nezaměstnanosti.

Tabulka 8 : Základní ukazatele trhu práce

			2004	2005	2006				
					rok	1Q	2Q	3Q	4Q
Zaměstnanost	celkem VŠPS ¹	mzr. %	-0,6	1,2	1,3	1,7	1,6	0,9	1,2
	zaměstnanci VŠPS	mzr. %	-0,2	2,2	1,2	2,2	1,6	0,3	0,7
	evidenční ²	mzr. %	-0,8	0,8	1,5	1,2	1,3	1,3	1,9
Nezaměstnanost	VŠPS ³	mzr. %	6,3	-3,7	-9,5	-3,5	-8,8	-9,8	-16,2
	MPSV ⁴	mzr. %	3,0	-4,3	-7,7	-5,2	-5,9	-8,8	-11,1
Ekonomicky neaktivní VŠPS		mzr. %	1,0	0,0	0,9	-0,1	0,6	1,5	1,7
Průměrná mzda evidenční ²		mzr. %	6,6	5,2	6,5	7,0	6,6	6,0	6,2

Pramen: ČSÚ, MPSV

¹⁾ Zaměstnaný VŠPS pracoval v referenčním týdnu alespoň 1 hodinu

²⁾ Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské sféry celkem

³⁾ Nezaměstnaný VŠPS nepracoval, práci aktivně hledal a byl schopen nastoupit do 14 dnů

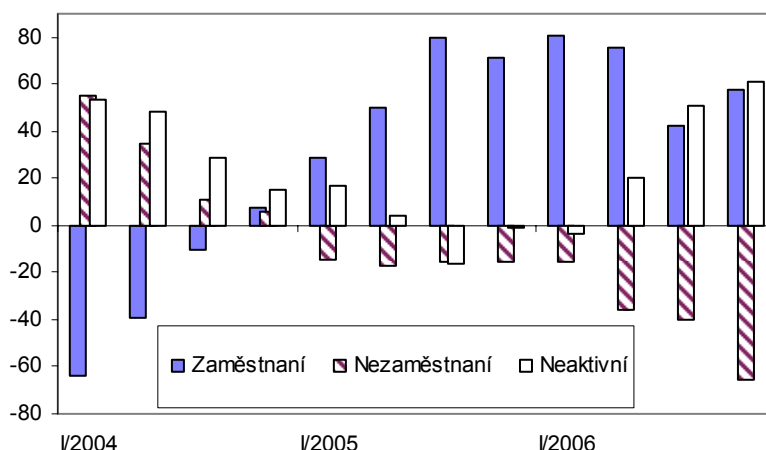
⁴⁾ Nezaměstnaný MPSV vyhověl podmínkám pro registraci na úřadu práce

Meziročně se zvýšila míra zaměstnanosti (v kategorii 15-64 let o 0,5 % na 65,3 %). Vzhledem k poklesu nezaměstnanosti a demografickým změnám skladby populace došlo k mírnému snížení celkové míry ekonomické aktivity. Přírůstek počtu osob ekonomicky neaktivních v zásadě odpovídal demografickému vývoji, rozšiřování zájmu o vzdělávání u mladistvých a prodlužování pracovního věku. Růst průměrné mzdy byl adekvátní růstu produktivity práce a nezakládal inflační tlaky a nesnižoval konkurenceschopnost.

4.1 Ekonomická aktivita

Přírůstek počtu zaměstnaných podle výběrových šetření pracovních sil (VŠPS) převýšil úbytek nezaměstnaných (zaměstnaní +64 tis., nezaměstnaní -39 tis.) a objem pracovní síly jako jejich součet vzrostl meziročně o 0,5 %, míra ekonomické aktivity (poměr pracovní síly k počtu obyvatel daného věku) se snížila o 0,1 p.b. jak v kategorii 15-64 let tak u obyvatelstva nad 15 let (na hodnoty 70,3 % resp. 59,3 %).

Graf 8 : Ekonomická aktivita
(meziroční přírůstky)

Pramen: ČSÚ

Nejvyšší míra ekonomické aktivity (dlouhodobě přesahující 91 % a blíží se k 95 %) byla ve věku mezi 35–49 lety. Nejvýrazněji rostla v kategorii 55-59 let (průběžně již od roku 2004) a v roce 2006 se meziročně zvýšila o 1,3 p.b. na 66,7 %. K největšímu poklesu míry ekonomické aktivity došlo u kategorie 30-34 let vlivem nárůstu péče o dítě a rodinu koncentrovaném u těchto populačně silných ročníků.

Z regionálního hlediska ekonomická aktivita nejvíce vzrostla ve středních Čechách, meziroční pokles byl nejvyšší v Moravskoslezsku.

Mimo ekonomickou aktivitu bylo v roce 2006 v průměru 3595 tisíc osob nad 15 let. Nárůst počtu ekonomicky neaktivních meziročně zrychlil o 0,9 p.b. Růst počtu studujících pokračoval, došlo k úbytku nepracujících důchodců danému rostoucí příležitostnou pracovní aktivitou vyšších věkových kategorií. Skladba ekonomicky neaktivních se však u nejdůležitějších kategorií meziročně v zásadě nezměnila – důchodci nadále představovali cca 60 %, procentní zastoupení připravujících se na povolání celkem (učiliště, střední školy a terciární vzdělávání celkem) zůstalo na 22 %.

4.2 Zaměstnanost

V hlavním či jediném zaměstnání pracovalo v roce 2006 podle výsledků VŠPS v průměru 4828 tisíc osob, meziroční přírůstek činil 1,3 %. Na tomto vývoji se podílelo zejména příznivé prostředí ekonomického růstu, umožňující nejen nárůst zaměstnaneckých míst, ale vytvořil se i prostor pro opětovný přírůstek počtu podnikatelů; pokles počtu členů výrobních družstev průběžně pokračoval.

Celkový počet zaměstnanců a členů produkčních družstev (4048 tisíc osob) vzrostl o 1,2 %, v podnikatelském segmentu bylo při růstu o 2,1 % aktivních 780 tisíc

osob. Procentní zastoupení zaměstnaneckého segmentu v celkové zaměstnanosti se v zásadě stabilizuje na 84 %.

Česká republika má nejvyšší podíl zaměstnanosti v sekundárním sektoru ze všech zemí EU-25 a v roce 2006 došlo k dalšímu nárůstu - nejvyšší absolutní meziroční přírůstky počtu zaměstnaných byly zjištěny ve zpracovatelském průmyslu (celkem o 65 tisíc osob), ve stavebnictví po citelném nárůstu v roce 2005 došlo k poklesu (o 22 tisíce). Pokračoval pokles počtu pracovníků v primárních odvětvích, růst v terciární sféře byl zaznamenán zejména díky agregaci nemovitosti, pronájem a podnikatelské činnosti (o 33 tisíce); ve veřejné správě, obraně a školství došlo naopak k poklesu (celkem o 17 tisíc).

Míra zaměstnanosti (podíl pracujících na počtu obyvatel příslušného věku) se u 15-64letých v roce 2006 zvýšila o 0,5 p.b. na 65,3 %. Z hlediska mezinárodního srovnání ČR náleží v rámci EU mezi země s nadprůměrnou zaměstnaností.

K 31. 12. 2006 v ČR legálně pracovalo 251 tisíc cizích státních příslušníků (meziročně o 14,5 % více). V pořadí i počtu zahraničních pracovníků převažují občané z bývalého východního bloku. Většinou (73,8 %) pracovali v zaměstnaneckém poměru, z nich 63,1 % představovali občané zemí evropského hospodářského prostoru. V celku převažovali Slováci (100 tisíc), následovali Ukrajinci (67 tisíc) a Vietnamci (24 tisíce).

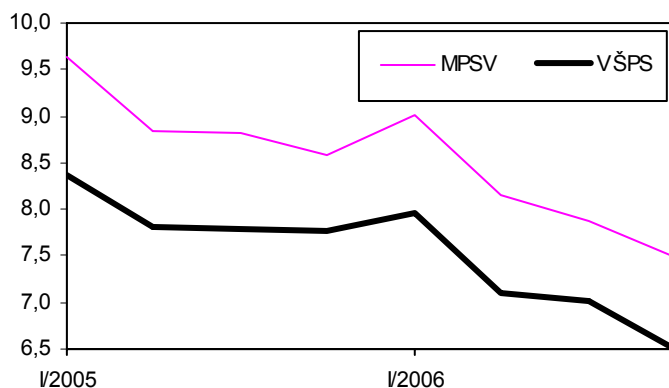
Mezi zaměstnanci-cizinci tradičně výrazně převažovali Slováci v počtu 91 tisíc, u nichž je vedle srovnatelného vzdělání i minimální jazyková bariéra, což umožňuje jejich bezproblémové uplatnění téměř ve všech profesích. Ukrajinců zde bylo legálně zaměstnáno 46 tisíc, Poláků 17 tisíc. K systematickému nárůstu však dochází i u občanů z Německa (2 tisíce osob).

Počet cizinců podnikajících v ČR na živnostenský list meziročně klesl o 2,3 % na 66 tisíc, nejčtenější byli Vietnamci (23 tisíce) a Ukrajinci (21 tisíc).

4.3 Nezaměstnanost

Pokles nezaměstnanosti lze přičítat zejména ekonomickému růstu, dále také úpravám legislativy trhu práce i intenzivní činnosti úřadů práce při realizaci programů aktivní politiky zaměstnanosti, včetně individuální pomoci jednotlivým klientům při hledání uplatnění. Ne nevýznamnou roli sehrálo přísnější vyřazování z evidence. Ke zpomalení přírůstku nově evidovaných přispívá i demograficky dané snižování počtu absolventů škol a rozšíření možností práce či praxe v zahraničí, zajímavé zejména pro nižší věkové kategorie.

Graf 9 : Míra nezaměstnanosti,
(%, průměr čtvrtletí)

Pramen: ČSÚ, MPSV

Průměrný počet nezaměstnaných v roce 2006 klesl podle dat zjišťovaných na základě VŠPS na 371 tisíc, u registrovaných na úřadech práce na 475 tisíc (o 39, resp. 40 tisíc osob). Údaje o míře nezaměstnanosti, uváděné podle různých metodik výpočtu, se sice lišily v úrovni, avšak vypovídaly o poklesu míry nezaměstnanosti obdobně (viz graf). Pro mezinárodní srovnávání je obvykle používán údaj o míře nezaměstnanosti podle VŠPS, kde došlo k poklesu proti roku 2005 v průměru o 0,8 p.b. na 7,1 %.

Podle dosaženého vzdělání dále převažují nezaměstnaní se základním vzděláním spolu s absolventy středního vzdělání bez maturity (představují více než 70 %).

Meziročně došlo podle sledování VŠPS i MPSV k poklesu počtu dlouhodobě nezaměstnaných, tj. osob nepracujících déle než 1 rok. Průměrný počet dlouhodobě nezaměstnaných podle obou statistik klesl pod 200 tisíc a jejich podíl na nezaměstnaných celkem ve 4. čtvrtletí představoval ve VŠPS 54,5 %, u koncové hodnoty 4. čtvrtletí podle MPSV 41,2 %. Přetrvávajícím problémem dlouhodobé nezaměstnanosti, jehož řešení nelze v krátké době očekávat, je setrvalá neochota mnohých zaměstnavatelů k přijímání matek s menšími dětmi.

V roce 2006 připadalo na jedno volné místo 5,8 registrovaných uchazečů, tj. o 3,6 méně než ve srovnatelném období roku 2005. Jednalo se o souběh poklesu počtu nezaměstnaných a přírůstku počtu registrovaných disponibilních míst (ten byl daný nejen ekonomickým růstem, ale i zpřísněnou kontrolou hlášení volných míst úřadům práce podle nového zákona o zaměstnanosti).

Příspěvek v nezaměstnanosti pobíralo v průměru 28,1 % z celkového počtu registrovaných uchazečů, což (po loňském výrazném poklesu způsobeném změnou legislativy) představuje meziročně zvýšení o 1,1 p.b., (výše příspěvku vzhledem ke

změně struktury pobírajících v průměru překročila 4500 Kč a byla již, na rozdíl od předchozích let, nad hranicí životního minima).

Nezaměstnanost se vyvíjela v jednotlivých regionech rozdílně v závislosti zejména na možnostech tvorby nových pracovních příležitostí a jejich využitelnosti uchazeči z hlediska profesního i dopravní dostupnosti. Prostředky na aktivní politiku zaměstnanosti byly přednostně směřovány do regionů s vyšší mírou nezaměstnanosti. Nejvyšší registrovaná míra nezaměstnanosti je trvale v okrese Most. Ke 31. 12. 2006 tam dosahovala 19,5 % (pokles proti předchozímu roku činil 1,7 p.b.).

4.4 Průměrné mzdy

Zrychlení nominálního růstu průměrné mzdy v roce 2006 (při celkovém růstu počtu zaměstnanců) reflektovalo zejména hospodářské výsledky podniků v podmínkách trvalého výrazného ekonomického růstu. Zvýšení mezd nebylo v rozporu s růstem produktivity práce, nezakládalo inflační tlaky ani nesnižovalo konkurenceschopnost.

Tabulka 9 : Průměrná mzda

			2004	2005	2006				
					rok	1Q	2Q	3Q	4Q
Průměrná mzda	celkem	mzr. %	6,6	5,2	6,5	7,0	6,6	6,0	6,2
nominálně	podnikatelská sféra	mzr. %	6,9	5,1	6,8	7,3	6,8	6,1	6,7
	nepodnikatelská sféra	mzr. %	5,7	5,7	5,4	5,9	5,9	5,4	4,4
Minimální mzda		mzr. %	8,1	7,2	8,0	5,4	5,4	10,7	10,7
Průměrná mzda	celkem	mzr. %	3,7	3,2	3,9	4,1	3,6	3,0	4,6
reálně (CPI)	podnikatelská sféra	mzr. %	4,0	3,1	4,2	4,4	3,8	3,1	5,1
	nepodnikatelská sféra	mzr. %	2,8	3,7	2,8	3,0	2,9	2,4	2,9
Minimální mzda		mzr. %	5,2	5,2	5,4	2,5	2,4	7,6	9,1

Pramen: ČSÚ

Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské sféry celkem

Hrubá mzda v průměru za rok dosáhla 20211 Kč, v podnikatelské sféře 20333 Kč a v nepodnikatelské sféře 19784 Kč. V průběhu roku byla dvakrát zvýšena minimální mzda, průměr činil 7763 Kč.

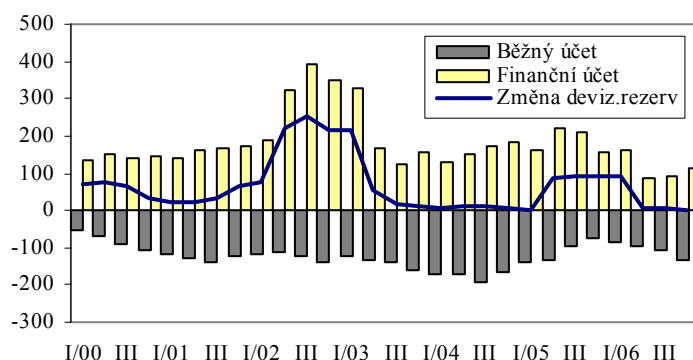
Růst průměrné hrubé mzdy v podnikatelské sféře je dlouhodobě v zásadě stabilní, odráží se v něm jak aktuální situace podniků, tak víceméně pravidelný způsob běžného odměňování i prémie. Předpoklady pro stabilizaci vývoje růstu mezd byly založeny i v nepodnikatelské sféře, kde po předchozích nepravidelných úpravách tarifního systému a rušení zákonných dalších platů již srovnatelná základna není deformovaná. Po zrušení zákonného dalšího platu však je i přes zvýšení tarifů patrné opětovné vzdalování mezd podnikatelských mzdám ve státem spravované sféře.

Meziodvětvová diferenciacie se proti roku 2005 opět zvýraznila. Bezkonkurenčně nejvyšší byla průměrná mzda ve finančním zprostředkování blížící se v průměru ke 40 tisícům Kč, její růst však již nepatřil k nadprůměrným. Nejnižší mzdy (průměr méně než 15 tis. Kč) byly vypláceny v odvětvích (podle sekcí OKEČ) ubytování a stravování a zemědělství. Nejpomalejší růst (o 4,7 %) byl zaznamenán ve veřejné správě a obraně.

5. Platební bilance

Běžný účet platební bilance za rok 2006 skončil schodkem ve výši 133,8 mld. Kč. Aktivum finančního účtu 111,6 mld. Kč bylo dáno přílivem přímých zahraničních investic a ostatních investic, u portfoliových investic a finančních derivátů došlo k odlivu finančních zdrojů. Kapitálový účet skončil přebytkem 8,6 mld. Kč. Devizové rezervy ČNB po vyloučení vlivu kurzových rozdílů vzrostly o 2,1 mld. Kč.

Graf 10 : Platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

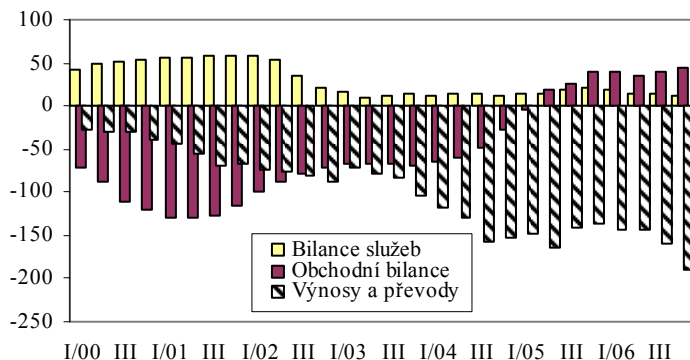
Pramen: ČNB, propočty MF

5.1 Běžný účet

Pasivum běžného účtu 133,8 mld. Kč znamenalo jeho meziroční zhoršení o 56,7 mld. Kč. Bylo způsobeno zhoršením salda bilance služeb, běžných převodů i výnosů, pouze obchodní bilance dosáhla meziročně lepšího výsledku. Na vnější nerovnováze, vyjádřené podílem deficitu běžného účtu na HDP, se tento vývoj projevil zhoršením z -2,6 % na konci roku 2005 na -4,2 % na konci roku 2006.

Saldo obchodní bilance skončilo přebytkem ve výši 44,4 mld. Kč, což znamenalo meziroční zlepšení o 5,8 mld. Kč. Čtvrtletní salda dosahovala od počátku roku 2005 kladných hodnot, při silném růstu obratu obchodu se však snižoval předstih dynamiky vývozu před růstem dovozu.

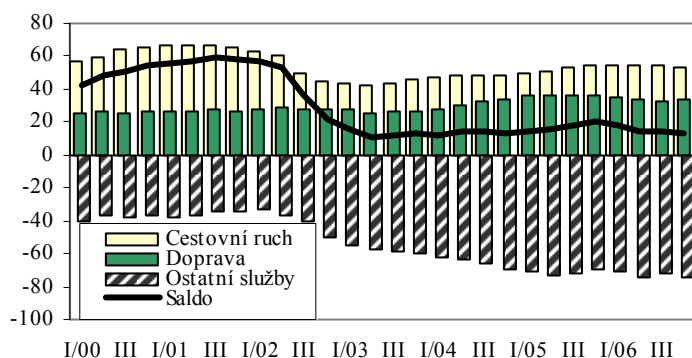
Graf 11 : Běžný účet platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Přebytek bilance služeb 12,5 mld. Kč byl meziročně o 7,8 mld. Kč nižší, což bylo způsobeno rychlejším nárůstem výdajů (o 14,4 mld. Kč) než příjmů (růst o 6,6 mld. Kč), především v položce ostatní služby. Zhoršením salda ovšem skončily i ostatní sledované položky (doprava a zahraniční cestovní ruch).

Graf 12 : Bilance služeb
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

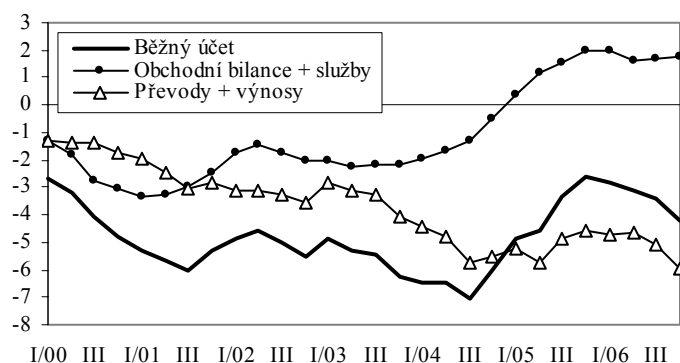

Pramen: ČNB, propočty MF

Bilance výnosů skončila schodkem 183,4 mld. Kč (vyšší o 27,7 mld. Kč), když náklady rostly rychleji než výnosy. Týkalo se to jak náhrad zaměstnancům, tak i investičních výnosů. Saldo investičních výnosů dosáhlo schodku 147,7 mld. Kč (zhoršení o 15,5 mld. Kč), který souvisel především s čistým odlivem výnosů z přímých zahraničních investic ve výši 171,1 mld. Kč (meziročně o 23,3 mld. Kč více). Toky výnosů z portfoliových i ostatních investic byly v saldu kladné.

Bilance běžných převodů dosáhla schodku 7,2 mld. Kč a zhoršila se tak o 26,9 mld. Kč. Nejvýznamnější pro tento vývoj byly odvody České republiky ve vztahu k rozpočtu Evropské unie.

Graf 13 : Podíl běžného účtu a jeho složek na HDP
(%, na bázi ročního klouzavého úhrnu)

Pramen: ČNB, propočty MF

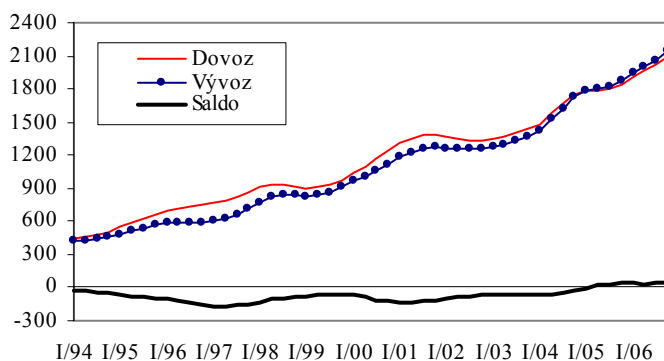
Obchodní bilance a struktura zahraničního obchodu podle ČSÚ z údajů celní statistiky

Obrat zahraničního obchodu dosahoval v roce 2006 vysoké dynamiky a celkově vzrostl o 14,7 %. Zvyšování kladného salda obchodní bilance se po dlouhodobém rychlém růstu na počátku roku zastavilo, přebytek až do července vzhledem k předstihu tempa růstu dovozu před vývozem po většinu měsíců 1. pololetí klesal (v ročním vyjádření). Největší měrou to bylo způsobeno až do srpna 2006 rostoucími cenami ropy a plynu. Za celý rok 2006 dovozní ceny komoditní třídy paliv (SITC 3) meziročně vzrostly o 12,8 %. V druhé polovině roku se zastavil pokles difference mezi růstem vývozu a dovozu (v ročních klouzavých úhrnech) a přebytek bilance se zvýšil na 44,4 mld. Kč.

Směnné relace se v průměru za rok 2006 meziročně zhoršily o 1,6 %¹⁷ při snížení vývozních cen o 0,8 % a růstu dovozních cen o 0,8 %. Kromě nerostných paliv měla největší vliv na tomto zhoršení komoditní třída polotovarů (zhoršení směnných relací o 5,1 %). Ceny nevýznamnější třídy strojů a dopravních prostředků klesly jak ve vývozu (o 1,5 %), tak v dovozu (o 2,0 %). V neprospěch obchodní bilance působila i apreciace koruny (vůči euru o 5,1 %), na druhé straně zhodnocení k dolaru (o 5,9 %) částečně kompenzovalo rostoucí ceny dovážených paliv. Příznivě působilo zlepšení ekonomické situace zemí eurozóny a v této souvislosti zrychlení růstu exportních trhů. Příznivý vývoj českého zahraničního obchodu za těchto vnějších podmínek potvrzuje nárůst konkurenceschopnosti a stabilitu ekonomického vývoje.

¹⁷ Z výběrových indexů v zahraničním obchodě se zbožím.

Graf 14 : Obchodní bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Podle zpřesněných údajů dosáhl vývoz 2144,0 mld. Kč a dovoz 2099,6 mld. Kč. Meziročně se hodnota vývozu stejně jako dovozu v běžných cenách zvýšila o 14,7 %.

Tabulka 10 : Vývoj vývozu a dovozu podle teritorií

	Vývoz			Dovoz			Změna salda v mld. Kč
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		
	2006/2005	2005	2006	2006/2005	2005	2006	2006/2005
CELKEM	114,7	100,0	100,0	114,7	100,0	100,0	5,8
v tom:							
vyspělé tržní ekonomiky	114,6	91,7	91,6	112,8	80,9	79,5	60,7
z toho: EU-27	114,8	85,5	85,5	113,4	71,5	70,7	61,0
z toho: SRN	108,4	33,6	31,8	108,5	30,1	28,5	5,8
Slovensko	111,7	8,6	8,4	112,7	5,5	5,4	6,3
rozvojové země	106,9	3,6	3,3	112,1	5,7	5,6	-8,0
evropské tranzitivní ekonomiky	127,2	0,9	1,0	175,9	0,2	0,3	2,0
Společenství nezávislých států	127,0	3,1	3,5	121,4	7,8	8,3	-14,7
z toho: Rusko	126,5	1,8	2,0	120,6	5,7	6,0	-12,7
ostatní	128,5	0,4	0,5	135,8	5,3	6,2	-32,2
z toho: Čína	125,6	0,4	0,4	135,8	5,1	6,1	-31,9
nespecifikováno	80,3	0,1	0,1	116,3	0,1	0,1	-0,6
Francie	128,6	4,9	5,5	119,9	4,6	4,8	9,8
Itálie	125,9	4,2	4,6	112,1	4,8	4,7	9,7
Nizozemsko	114,3	3,7	3,6	115,3	4,0	4,0	-1,4
Polsko	119,2	5,5	5,7	130,5	5,0	5,7	-8,1
Rakousko	104,7	5,6	5,1	107,1	4,0	3,7	-0,3
Spojené království	118,3	4,6	4,8	122,2	2,5	2,6	5,8
USA	99,2	2,7	2,3	106,0	2,5	2,3	-3,1
Japonsko	116,8	0,4	0,4	109,3	3,2	3,0	-4,1

Ostatní : Čína, S.Korea, Kuba, Laos, Mongolsko, Vietnam

Pramen: ČSÚ

Z teritoriálního hlediska nedošlo k významným změnám ve struktuře zahraničního obchodu¹⁸. Podíl obrátu obchodu s EU se mírně snížil (o 0,4 p.b.) na 78,2 %, což bylo především důsledkem snížení podílu obchodu s Německem (o 1,7 p.b.). O 0,2 p.b. (na 4,4 %) poklesl ještě obrát obchodu s rozvojovými zeměmi, obchod s ostatními seskupeními vykázal růst.

¹⁸ Data přepočítána ČSÚ podle struktury po rozšíření EU o Bulharsko a Rumunsko od ledna 2007

Objem vývozu rostl do všech teritoriálních oblastí. Nejvyšší tempo růstu zaznamenal vývoz do evropských zemí s tranzitivní ekonomikou, do zemí SNS a tzv. ostatních zemí (s převažujícím podílem Číny). Vývoz do členských zemí EU se zvýšil o 14,8 %, nejvíce do Francie, Itálie a Polska. Vysokých temp růstu mimo země EU bylo dosaženo ve vývozu do Ruska, Švýcarska a Číny. Z významných partnerů dosáhl meziročně nejslabšího výsledku vývoz do Rakouska (růst o 4,7 %).

Objem dovozu ze všech teritoriálních seskupení vzrostl. Nadprůměrného růstu dosáhl dovoz z evropských zemí s tranzitivní ekonomikou, ze zemí SNS a ostatních zemí. Dovozy z Evropské unie byly vyšší o 13,4 %, na čemž se nejvíc podílelo Polsko, Spojené království, Francie a Nizozemsko. Největší tempa růstu dovozu z významnějších zemí mimo EU byla dosažena u Číny, Rumunska a Ruska.

Tabulka 11 : Komoditní struktura

Třídy SITC	Vývoz			Dovoz			Změna salda
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		v mld. Kč
	2006/2005	2005	2006	2006/2005	2005	2006	2006/2005
Celkem	114,7	100,0	100,0	114,7	100,0	100,0	5,8
0 - Potraviny a živá zvířata	101,9	3,3	2,9	108,2	4,5	4,2	-5,5
1 - Nápoje a tabák	102,5	0,6	0,5	110,3	0,6	0,6	-1,0
2 - Surové materiály(bez paliv)	116,0	2,5	2,6	112,3	2,8	2,7	1,2
3 - Neroztá paliva a maziva	108,8	3,1	2,9	120,2	9,2	9,6	-28,8
4 - Živočišné a rostlinné oleje	110,8	0,1	0,1	107,9	0,2	0,2	-0,1
5 - Chemikálie	108,7	6,4	6,0	108,6	11,0	10,4	-7,0
6 - Tržní výrobky	109,9	21,7	20,8	114,1	20,5	20,3	-12,6
7 - Stroje a přepravní zařízení	120,0	50,8	53,1	117,3	40,3	41,2	62,1
8 - Průmyslové výrobky	109,6	11,5	11,0	111,8	10,9	10,6	-2,9
9 - Komodity jinde nezařazené	119,8	0,0	0,0	88,6	0,1	0,1	0,3

Pramen: ČSÚ

Z komoditního hlediska byl pro výsledky zahraničního obchodu stejně jako v předchozích letech nejvýznamnější obchod se stroji a dopravními prostředky (třída SITC 7), který dosáhl přebytku 274,4 mld. Kč a meziročně se tak zlepšil o 62,1 mld. Kč. K navýšení přebytku přispěl především obchod se silničními vozidly aktivním saldem 185,8 mld. Kč (nárůst o 36,4 mld. Kč), když se této komodity vyvezlo za 364,8 mld. Kč, tj. o téměř 60 mld. Kč meziročně víc. Podíl SITC 7 na celkovém vývozu dosáhl již 53,1 %.

Na druhé straně největší meziroční zhoršení bilance (o 28,8 mld. Kč) bylo zaznamenáno u třídy minerálních paliv (SITC 3). Komodit této třídy se dovezlo za 201,4 mld. Kč, což bylo o 33,8 mld. Kč meziročně více.

Kromě strojů a dopravních prostředků se na zlepšení bilance podílela ještě třída surových materiálů bez paliv (SITC 2) snížením schodku o 1,2 mld. Kč. Saldo obchodu se všemi ostatními komoditními třídami se zhoršilo.

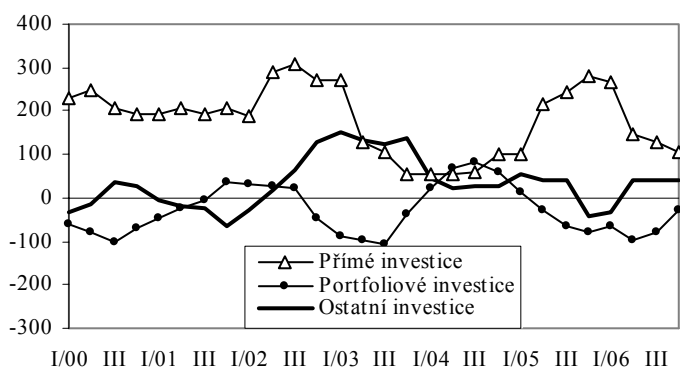
5.2 Kapitálový účet

Aktivum kapitálového účtu dosáhlo 8,6 mld. Kč a bylo tak o 3,8 mld. Kč meziročně lepší, když příjmy rostly rychleji než výdaje. Do kapitálového účtu jsou zahrnuty i převody prostředků z rozpočtu EU (část ze strukturálních fondů a především příspěvky z fondů soudržnosti).

5.3 Finanční účet

Finanční účet vykázal za rok 2006 přebytek ve výši 111,6 mld. Kč. Devizové rezervy ČNB se zvýšily o 2,1 mld. Kč.

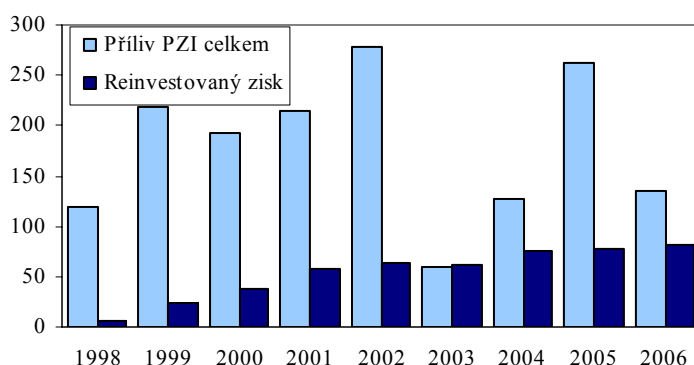
Graf 15 : Finanční účet platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Čistý příliv přímých zahraničních investic do ČR ve výši 104,3 mld. Kč byl o 175,3 mld. Kč nižší vzhledem k vysoké srovnávací základně roku 2005, spojené s mimořádnými příjmy z privatizace. Ze 134,7 mld. Kč, které byly investovány v tuzemsku jako přímé investice, tvoří odhad reinvestovaného zisku 82,1 mld. Kč. Objem tuzemských přímých investic v zahraničí dosáhl nejvyšší hodnoty v historii 30,4 mld. Kč.

Graf 16 : Příliv přímých zahraničních investic
(mld. Kč)

U portfoliových investic byl zaznamenán čistý odliv ve výši 26,9 mld. Kč. Poptávka tuzemských investorů směřovala především do nákupu zahraničních akcií. Na straně pasiv převažoval zájem zahraničních investorů o dluhové cenné papíry, významnou roli zde sehrála emise dluhopisů vládního sektoru na zahraničních kapitálových trzích (cenné papíry za 30 mld. jenů v Japonsku).

U ostatních investic došlo během roku k čistému přílivu kapitálu ve výši 40,5 mld. Kč, když v předchozím roce 2005 byl v této oblasti vykázán naopak čistý odliv zdrojů ve výši 40,8 mld. Kč. Hlavní podíl čerpaných dlouhodobých zdrojů připadal na podnikový sektor. V krátkodobém segmentu byly převažující rovněž zahraniční půjčky podnikovému sektoru, na druhé straně podniky byly také největšími poskytovateli půjček do zahraničí.

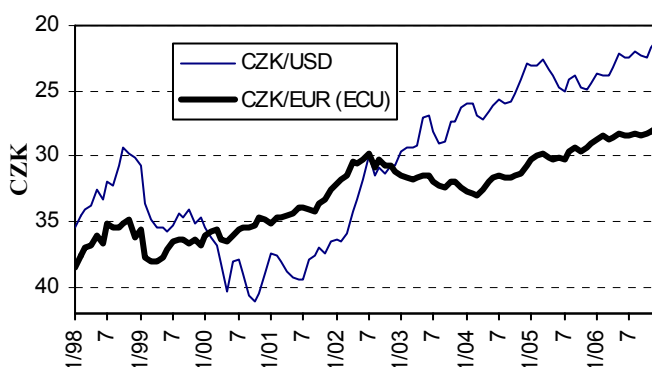
5.4 Devizové rezervy

Devizové rezervy centrální banky k 31. prosinci 2006 činily 656,6 mld. Kč, tj. 23,9 mld. EUR (devizové rezervy tvoří ze dvou třetin aktiva v euru a z jedné třetiny aktiva v dolarech). Tento stav může pokrýt dovoz zboží a služeb po dobu více než tři měsíců.

5.5 Měnové kurzy

Nominální směnný kurz koruny vůči EUR se v roce 2006 pohyboval v rozmezí od 27,46 do 29,05 CZK/EUR, kurz vůči USD mezi 20,76 až 24,56 CZK/USD. Volatilita kurzu koruny proti oběma světovým měnám se snížila, přičemž vůči EUR byla koruna stabilnější než vůči USD.

Graf 17 : Nominální směnný kurz CZK vůči USD a EUR (ECU)

Koruna v roce 2006 meziročně v průměru posílila o 5,1 % vůči EUR a o 5,9 % vůči USD. Průběh posilování vůči oběma měnám se lišil. Oproti EUR koruna v 1. čtvrtletí 2006 navázala na trend z roku 2005 a pokračovala v meziročním posilování v průměru o 4,9 %, vůči dolaru však ve stejném období oslabovala, v průměru o 3,7 %. Od dubna, vlivem výraznějšího oslabování USD vůči EUR, začala koruna posilovat vůči oběma měnám v průměru o cca o 6 % (vůči euru o 6,1 % a vůči dolaru 6,0 %). Ve 2. pololetí se tempa posilování koruny vůči EUR nepatrně zpomalila, vůči USD docházelo k jejich další akceleraci. Zatímco vůči EUR se průměrné měsíční tempo meziročního posilování směnného kurzu měnilo v úzkém intervalu mezi 3,3 % a 6,9 %, vůči USD se posilování dynamicky zrychlovalo z 0,2 % v dubnu na 16,3 % v prosinci 2006.

Vzájemný vztah USD a EUR se pohyboval v roce 2006 v rozmezí od 1,183 do 1,333 USD/EUR (průměr 1,254). Zatímco v 1. čtvrtletí se maxima vzájemného kurzu pohybovala do hodnoty pololetního průměru (v rozmezí od 1,183 do 1,230 USD/EUR) od května 2006 se volatilita ve vzájemném vztahu měn začala zvětšovat (rozmezí od 1,185 do 1,333 USD/EUR), když se výrazně začalo prosazovat posilování EUR vůči USD.

Dlouhodobý apreciační trend koruny vůči EUR je dán domácími fundamentálními faktory (vycházejícími z předstihu produktivity práce, vývoje salda obchodní bilance) a přílivem zahraničních investic.

Z ostatních měn ve středoevropském regionu došlo k výraznému oslabení forintu (o 10,6 %), v menší míře se tento vývoj dotkl i zlotého a slovenské koruny (oslabení o 1,7 % resp. 1,3 %). V porovnání s korunou jde o opačný vývoj, než by odpovídalo úrokovým diferenciálům ve středoevropském regionu. Na rozdíl od minulosti se zdá, že investoři citlivěji rozlišují mezi jednotlivými zeměmi regionu a přihlížejí více k vývoji fundamentálních veličin.

6. Měnový vývoj, úrokové sazby a finanční trh

6.1 Měnové agregáty

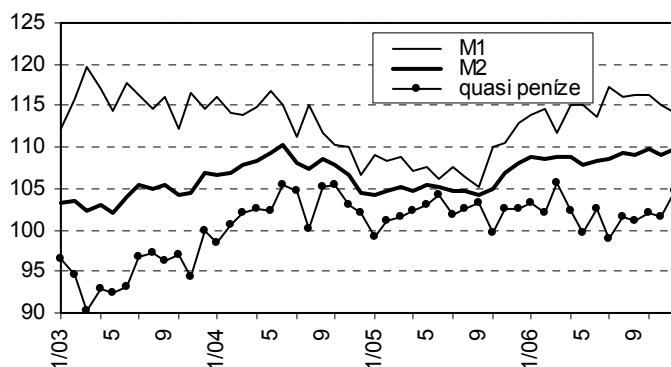
V roce 2006 vzrostl měnový agregát M2 oproti předchozímu roku o 8,9 %. Tempa meziročních indexů peněžní zásoby se v 1. pololetí pohybovala na stabilní úrovni okolo průměrné hodnoty. V 2. pololetí došlo k mírnému zrychlování. Agregát

M2 dosáhl v prosinci 2006 úrovně 2188 mld. Kč. Ve struktuře peněžní zásoby nadále dominoval růst vysoce likvidních závazků měnových finančních institucí (MFI) vůči rezidentům (agregát M1, tj. oběživo a jednodenní vklady včetně netermínovaných). Meziroční růst harmonizovaného agregátu M1 vykázal zrychlující trend, pouze v posledních dvou měsících mírně zpomalil. Průměrně se zvýšil o 14,9 %. Na konci roku dosáhly tyto vysoce likvidní peníze hodnoty 1240 mld. Kč. Termínované vklady (quasi peníze – rozdíl agregátů M2 a M1) oscilovaly kolem průměrného tempa 2,1 % bez jednoznačného trendu.

Likvidita peněz v ekonomice měřená podílem M1/M2, se dále mírně zvyšovala. Na konci listopadu tento podíl činil 58 %, poté se v prosinci o 1,3 p.b. snížil. Vytrvalý růst poptávky po transakčních penězích v posledních letech je konzistentní s nízkou úrovní nominálních úrokových sazeb.

Graf 18 : Měnové agregáty

(sopr = 100)

Pramen: ČNB

Na straně aktiv měnového přehledu se intenzita růstu čistých zahraničních aktiv v průběhu 1. pololetí zpomalovala a v 2. polovině roku 2006 začaly zahraniční aktiva dokonce meziročně klesat. Propad byl patrný jak u čistých zahraničních aktiv centrální banky, tak i ostatních MFI, u kterých bylo zpomalení výraznější. V průměru za rok 2006 se čistá zahraniční aktiva zvýšila o 1,8 %.

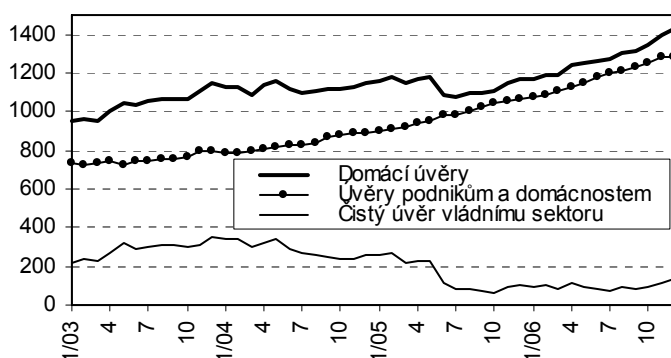
6.2 Úvěry a vklady

Domácí úvěrová emise neustále zrychluje. Průměrný meziroční růst v roce 2006 činil 13,2 %. V absolutním vyjádření dosáhl objem domácích úvěrů hodnoty 1423 mld. Kč, což je v porovnání s koncem předchozího roku o 256 mld. Kč více. Hlavní příčinou byl stále silný růst úvěrů domácnostem (o 29,4 %), tažený zájmem o spotřebitelské úvěry a úvěry související s pořízením bydlení. Objemu úvěrů poskytnutých podnikům mírně zrychlil na 14,8 %. Nebývale vysokého tempa dosáhly

čisté úvěry vládě, které meziročně vzrostly o 38,0 %. Razantní byl především nárůst čistého úvěru centrální vládě v 2. pololetí roku 2006. Nicméně vzhledem k relativně malému objemu, nemají úvěry vládě na celkové úvěry takový vliv jako úvěry podnikům a domácnostem.

Absolutní objem úvěrů podnikům k 31. 12. 2006 činil 746 mld. Kč, což je o 96 mld. Kč více než na konci předchozího roku. Čisté úvěry vládnímu sektoru vzrostly o 38 mld. Kč na 137 mld. Kč. Objem úvěrů domácnostem se navýšil o 123 mld. Kč na konečnou hodnotu 541 mld. Kč. Přirozeně s navyšováním objemu úvěrů se zvyšuje počet domácností, které mají problémy se splácením úvěrů. Ovšem v současné době rozhodně nepředstavují nesplacené půjčky významnější ohrožení stability finančního sektoru. V porovnání s ostatními rozvinutými zeměmi je míra zadlužení domácností v ČR ještě relativně nízká a lze očekávat její další nárůst.

Graf 19 : Domácí úvěry, mld. Kč

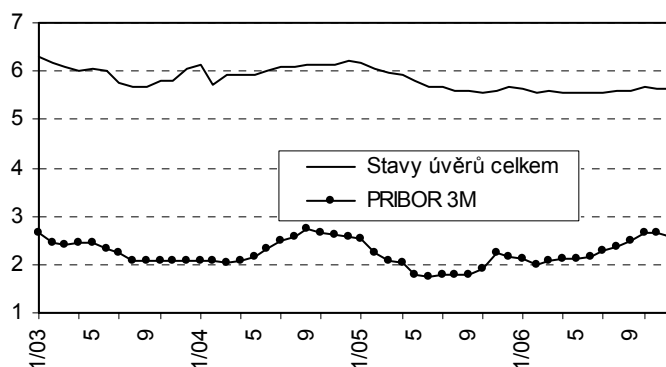
Pramen: ČNB

Na straně depozit se nejvíce zvýšily vklady s výpovědní lhůtou, které zaznamenaly nárůst o 16,6 %. Podobným tempem rostly jednodenní vklady (průměrně o 16,3 %). Naopak vklady s dohodnutou splatností poklesly o 2,7 %. Z hlediska sektorového členění bylo vyšší tempo zachyceno u vkladů nefinančních podniků (o 10,8 %). Ovšem tempa meziročních růstů v průběhu roku 2006 postupně zpomalovala. Vklady domácností rostly v průměru pomaleji (o 7,3 %), ale na rozdíl od vkladů podniků vykázaly akcelerující trend.

6.3 Úrokové sazby

ČNB v průběhu 1. pololetí 2006 měnově politické sazby neměnila. Ke zvýšení přistoupila až v červenci a září, vždy o 0,25 p.b. Na konci prosince 2006 byla dvoutýdenní repo sazba nastavena na úroveň 2,50 %, diskontní sazba na 1,50 % a lombardní sazba na 3,50 %. Úroveň povinných minimálních rezerv zůstává zachována na hodnotě 2,0 %.

Graf 20 : Průměrné úrokové sazby, % p. a.

Pramen : ČNB

Krátkodobá výnosová křivka mezibankovních úrokových sazeb PRIBOR se posunovala nahoru v závislosti na změny referenčních úrokových sazeb. Nízká míra inflace a pokračující posilování směnného kurzu zapříčinily vznik významných expektací na pokles referenčních úrokových sazeb, které následně stlačily dlouhý konec výnosové křivky téměř na horizontální úroveň. Ke snížení základních úrokových sazeb nedošlo. Postupem času a s ohledem na nově zveřejňovaná makroekonomická data se názor finančního trhu na vývoj referenčních úrokových sazeb změnil. Obava z inflačních tlaků přiměla ČNB dvakrát zpřísnit měnovou politiku, což se pochopitelně promítlo do vývoje krátkodobé výnosové křivky. Ovšem na konci roku se míra inflace dostala pod spodní hranici tolerančního pásma inflačního cíle a mezibankovní sazby opět mírně poklesly. V prosinci 2006 dosáhl 3M PRIBOR průměrné hodnoty 2,56 % a 1R PRIBOR 2,89 %. V průběhu roku byl pochopitelně největší posun zaznamenán na dlouhém konci výnosové křivky, který se od začátku roku zvýšil o cca 0,5 p.b.

ECB do roku 2006 vstoupila se základními úrokovými sazbami o 0,25 p.b. vyššími než ČNB. Během roku je pětikrát zvýšila o 0,25 p.b. až na 3,50 %. V prosinci 2006 tak byly sazby v EMU o 1 p.b. vyšší než v ČR. Jak však ukázal dosavadní vývoj, záporný úrokový diferenciál mezi EMU a ČR nevytvářel významnější inflační tlaky a česká ekonomika se s ním bez problémů vyrovnala. I v USA docházelo během 1. pololetí k plynulému zpřísňování referenčních úrokových sazeb. Ty byly zvýšeny čtyřikrát, vždy o 0,25 p.b. K poslední změně došlo v červnu. Od té doby jsou neměnně nastaveny na 5,25 %.

V 1. pololetí roku 2006 přetrval růst výnosů státních dluhopisů se střednědobou a dlouhodobou splatností. Poté se trend obrátil a v důsledku zlepšeného sentimentu v středoevropském regionu, začaly výnosy klesat. Jednoroční bondy si zachovaly rostoucí trend až do října, kde se trajektorie jejich vývoje obrátila a ve zbylých měsících

také klesaly. Ve stejném duchu jako výnosy dluhopisů se pohybovaly i sazby úrokových swapů.

Graf 21 : Výnosy státních dluhopisů, % p. a.

Pramen: ČNB

Klientské úrokové sazby, harmonizované s metodikou ECB, se v průběhu sledovaného období pohybovaly diferencovaně. Protože jsou málo citlivé na krátkodobé změny sentimentu účastníků peněžního trhu, mají v porovnání s krátkodobými mezibankovními sazbami nebo výnosy dluhopisů relativně stabilní charakter.

Průměrné sazby z vkladů nefinančních podniků v roce 2006 nepatrně vzrostly. Průměrná hodnota činila 1,1 %. Úvěrové sazby účtované nefinančním podnikům oscilovaly kolem hodnoty 4,3 % bez výraznějšího trendu. Konkurenční boj na hypotečním trhu a trhu spotřebitelských půjček zřejmě stlačil průměrné bankovní úvěrové sazby pro domácnosti až na 6,9 %.¹⁹ Podobně bylo zaznamenáno nepatrné snížení i u úrokových sazeb z vkladů domácností na 1,2 %.

6.4. Akciový trh

Akciový trh v ČR zaznamenal v letech 2004 a 2005 nebývalý rozmach, který setrval až do počátku roku 2006. Během 1. pololetí 2006 zaznamenaly akcie obrovskou volatilitu cen. Historické maximum z února 2006 bylo vystřídáno hlubokým propadem, když na konci května burzu postihly masivní výprodeje akcií. Hodnota indexu PX se snížila z 1500 pod 1200. Avšak v 2. polovině roku akciový index nabral opět růstový trend a překonal svá maxima ze začátku roku. Průměr akciového indexu PX meziročně vzrostl o 7,9 %. Na vzestupu se nejvíce podílely akcie ČEZ a ERSTE BANK. Celkový objem obchodů akcií a podílových listů během roku 2006 dosáhl druhé nejvyšší hodnoty 849 mld. Kč (což je o 18,5 % méně než v rekordním roce 2005). Nejlikvidnější

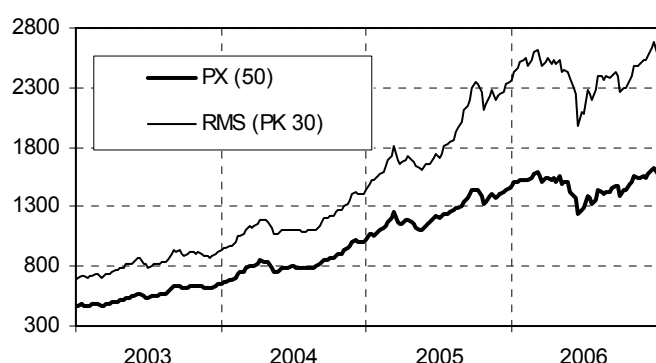
¹⁹ Vyšší úroveň průměrných úvěrových sazeb pro domácnosti zapříčiňují sazby ze spotřebitelských úvěrů, které vzhledem k rizikové prémii přirozeně dosahují vysokých hodnot.

emisí byl ČEZ. V průběhu roku 2006 také došlo k rozšíření obchodních titulů. Na trh bylo uvedeno sedm investičních certifikátů (warranty a futures) a ke konci roku rozšířily akciový trh emise ECM a PEGAS NONWOVENS.

Objem obchodovaných dluhopisů meziročně vzrostl o 12,3 % při celkovém objemu obchodů 599 mld. Kč. Z toho přibližně 90 % připadlo na státní dluhopisy.

Podobně jako akciový index se vyvíjel index RM Systému PK 30. I přes květnový propad průměrně meziročně vzrostl o 28,0 %. Nicméně celkové objemy obchodů realizovaných prostřednictvím RM-S v porovnání s předchozím rokem výrazně klesly. Dosáhly hodnoty 3,9 mld. Kč, což je o 40,3 % méně než v roce 2005.

Graf 22 : Vývoj indexů akciového trhu.

Pramen: BCPP, RMS

Od 1. dubna 2006 došlo ke sloučení dohledu nad finančním trhem v ČR. ČNB přebrala agendu Komise pro cenné papíry, Úřadu pro dozor nad pojišťovnictvím a penzijním připojištěním a Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami, které ke stejnému dni zanikly. Integrace má zlepšit nejen koordinaci a samotnou účinnost, ale přispět i k úspoře celkových nákladů dohledu.

II.

Veřejné rozpočty

OBSAH

Veřejné rozpočty.....	1
1. Příjmy veřejných rozpočtů.....	2
2. Výdaje veřejných rozpočtů	6
3. Salda veřejných rozpočtů.....	9
4. Dluh veřejných rozpočtů.....	12
5. Shrnutí.....	13

Veřejné rozpočty²⁰

Po velice příznivém vývoji výsledků hospodaření veřejných rozpočtů roku 2005 došlo v roce 2006 k výraznému meziročnímu zhoršení. Celkový deficit byl nejvyšší v historii ČR a dosáhl 142,1 mld. Kč tj. -4,4 % HDP. Jeho meziroční zhoršení činilo 142,7 mld. Kč. Poprvé od roku 2002 byl odhadovaný deficit uvedený v rozpočtové dokumentaci překročen, zatímco v předchozích letech bylo vždy dosaženo výrazně lepších výsledků než činila původní očekávání. Hlavním faktorem růstu deficitu nadále zůstává hospodaření státního rozpočtu²¹, jehož schodek (očištěný o převody z a do rezervních fondů a fondu státních záruk) dosáhl 107,4 mld. Kč a meziročně se tak zvýšil o 46,3 mld. Kč. Převody neutracených prostředků organizačních složek státu do rezervních fondů ovlivnily stav rezervních fondů k 31. 12. 2007, který dosáhl již 69,2 mld. Kč; uspořené prostředky mohou být použity na posílení výdajů v dalších letech. Vzhledem k tomu, že ve skutečnosti nejde o realizaci výdaje státu, ale tvorbu rezerv, metodika GFS 1986 (stejně jako metodika ESA 95 – relevantní pro výpočet maastrichtských kritérií) vylučuje ze salda rozdíl mezi neutracenými prostředky převedenými do rezervních fondů kapitol a neutracenými prostředky z minulých let načerpanými naopak z rezervních fondů v průběhu roku do příjmů. Provedení této úpravy vedlo v roce 2006 ke zlepšení deficitu o 9,5 mld. Kč²². Ve srovnání se schváleným rozpočtem byl dosažený deficit státního rozpočtu o 23,0 mld. Kč vyšší. Hospodaření veřejných rozpočtů skončilo v roce 2006 s těmito výsledky:

- Celkový deficit veřejných rozpočtů činil 142,1 mld. Kč (-4,4 % HDP),

20 Data jsou vykazována na základě metodiky vládní finanční statistiky - GFS 1986 Mezinárodního měnového fondu, čemuž odpovídá seskupování příjmových a výdajových operací a potřebné metodické úpravy. Vládní statistika je konstruována jako součet jednotlivých složek veřejných rozpočtů, kde je následně uplatněna konsolidace příjmů a výdajů za účelem vyloučení vzájemných vztahů mezi jednotlivými složkami vlády. Hospodaření veřejných rozpočtů zachycuje příjmové a výdajové operace týkající se státního rozpočtu vč. Národního fondu a od r. 2006 Fondu privatizace (bývalého Fondu národního majetku zrušeného zákonem č. 178/2005 Sb.), mimorozpočtových fondů (státních fondů, dále Fondu národního majetku (do r. 2005) a Pozemkového fondu), veřejného zdravotního pojištění a územních samosprávných celků.

21 V metodice GFS 1986 je deficit SR navýšen o 20 mld. Kč v důsledku úhrady ztráty ČKA na základě Zákona o státním dluhopisovém programu na úhradu části ztráty ČKA, vzniklé přebíráním nebonitních aktiv v letech 1991 až 2003, rozpočtovaná částka původně činila 10 mld. Kč.

22 Před rokem 2004 měly organizační složky státu (kapitoly) možnost převést pouze 2 % objemu rozpočtu celkových výdajů (bez mzdových prostředků), vliv těchto převodů proto nebyl tak vysoký, viz tabulka.

Dopad vyloučení rezervních fondů kapitol na saldo hospodaření veřejných rozpočtů (v mil. Kč)

		2004	2005	2006 <i>předběžný</i>
I	Převody z rezervních fondů	4 325.2	21 804.6	36 384.1
II	Neinvestiční převody do rezervních fondů	16 440.8	28 852.7	22 582.5
	Investiční převody do fondů rezervních fondů	12 597.6	17 882.6	23 263.6
III	Čistý dopad na saldo (II - I)	24 713.2	24 930.8	9 462.0

- deficit veřejných rozpočtů očištěný o čisté půjčky²³ a dotace transformačním institucím činil 103,0 mld. Kč (-3,2 % HDP),
- růst deficitů ovlivnil vývoj dluhu veřejných rozpočtů, který ke konci roku 2006 činil 877,7 mld. Kč - tedy 27,4 % HDP a ve srovnání s rokem 2005 tak vzrostl o 15,2 %.

Tabulka 1

Vývoj sald veřejných rozpočtů v mld. Kč

	2004	2005	2006
Celkové saldo	-90.7	0.6	-142.1
Saldo bez zahrnutí čistých půjček a dotací TI	-76.2	-48.6	-103.0

Pramen: MF

TI - transformační instituce jsou státem zřízené speciální instituce, které především spravují nekvalitní aktiva přebíraná od jiných subjektů. Patří sem finanční skupina ČKA (tj. včetně jejích dceřiných společností Konpo, s. r. o., PRISKO, a. s., a Česká finanční, s. r. o.) a Česká inkasní, s. r. o. Dotace TI zahrnují úhrady ztrát ČKA a úhrady ztrát ČNB vzniklé v souvislosti se stabilizací a konsolidací bankovního sektoru ze státního rozpočtu a dotace FNM pro finanční skupinu ČKA a Českou inkasní.

Tabulka 2

Vývoj sald veřejných rozpočtů v % HDP

	2004	2005	2006
Celkové saldo	-3.3	0.0	-4.4
Saldo bez zahrnutí čistých půjček a dotací TI	-2.7	-1.6	-3.2

Pramen: MF

1. Příjmy veřejných rozpočtů

Ve srovnání s původními předpoklady nebyly celkové příjmy naplněny o 12,5 mld. Kč. Ke změně došlo také u jejich dynamiky: zatímco v roce 2005 příjmy veřejných rozpočtů výrazně meziročně rostly (o 17,7 %), v roce 2006 nedosáhly úrovně roku 2005 a byly o 3,1 % nižší.

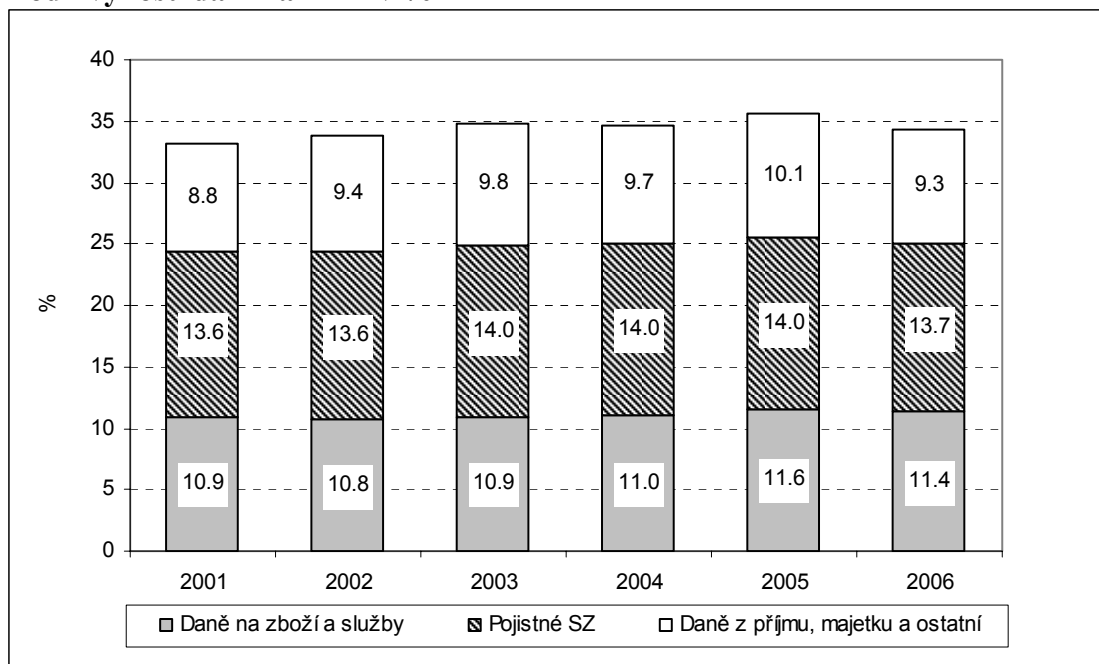
- Konsolidovaná daňová kvóta včetně pojistného na sociální zabezpečení a na zdravotní pojištění (dále jen pojistné) zaznamenala v roce 2006 nejvyšší pokles od roku 1997, snížila se o 1,4 p.b. na 34,3 % HDP. Projevila se zde legislativní změna daně z příjmů fyzických osob (snížení sazeb, rozšíření pásem a nahrazení odečitatelných položek slevami na dani) a právnických osob, které vedly k poklesu inkasa přímých daní. Daňové příjmy včetně pojistného na sociální zabezpečení, které mají na celkových příjmech

²³ Jsou vylučovány operace, u kterých se jedná pouze o změnu finančních aktiv. Jsou to např. příjmy z privatizace, kdy se prodej majetkové účasti státu mění v jinou formu finančních aktiv (peníze), ostatní prodeje a nákupy cenných papírů, půjčky a splátky dříve poskytnutých půjček, dále realizované garance klasifikované jako půjčka, která současně představuje vznik pohledávky vlády a odráží se tak ve zvýšení jiné formy aktiva (pohledávka). Souhrn všech těchto operací je označován za čisté půjčky, tj. půjčky minus splátky.

veřejných rozpočtů nejvyšší podíl, nebyly ve srovnání s předpoklady v Návrhu státního rozpočtu pro rok 2006 naplněny. Nižší inkaso daní bylo realizováno u všech kategorií daní s výjimkou daní z příjmů právnických osob a pojistného na sociální zabezpečení. Celkově daňové příjmy ve srovnání s rokem 2005 meziročně vzrostly o 3,7 %, jejich dynamika však o 6,4 p.b. zpomalila. Vývoj i struktura daňových příjmů byly ovlivněny zejména legislativními změnami, realizovanými jak v rámci reformy veřejných financí, tak v souvislosti s harmonizací české legislativy s právem EU. Ve struktuře daňových příjmů přetrvává trend růstu podílu nepřímých daní. Dobře se vyvíjelo inkaso pojistného na sociální zabezpečení, které bylo ovlivněno především příznivým ekonomickým vývojem (pozitivní vývoj na trhu práce, růst mezd a platů, zvýšení minimální mzdy, růst platby státu za státní pojištění u zdravotního pojištění).

- Dotace přijaté od nadnárodních institucí nedosáhly předpokládané výše. Odhady příjmů z EU (a tudíž i prostředky na spolufinancování programů) subjekty veřejných rozpočtů trvale nadhodnocují. Tento vývoj svědčí o přetrvávajících bariérách v systému čerpání evropských peněz. ČR není schopna využívat v plném rozsahu zdroje, které má z EU k dispozici.
- Naopak u nedaňových příjmů došlo k výrazné pozitivní odchylce, ve srovnání s původními předpoklady byly překročeny o 24,6 mld. Kč zejména díky vyššímu výběru příjmů z podnikání a vlastnictví a ostatních příjmů. Vzhledem k tomu, že tyto příjmy (dividendy, vratky transferů z minulých let, apod.) jsou velice obtížně predikovatelné, jejich vývoj nelze přeceňovat v souvislosti s budoucím očekáváním.
- Zatímco v roce 2005 dosáhly příjmy z privatizace druhé nejvyšší hodnoty v historii, v roce 2006 byly nejnižší od vzniku ČR.

Graf 1
Podíl výnosu daní na HDP v %

Pramen: MF

Privatizační příjmy byly a jsou používány k financování potřeb státního rozpočtu a zejména státních fondů dopravní infrastruktury a bydlení. Doznívání privatizačních příjmů a již předurčené výdaje ovlivnily výsledky hospodaření Fondu privatizace. V roce 2006 po loňském přebytkovém hospodaření činil jeho deficit 25,9 mld. Kč. Postupné vyčerpání příjmů plynoucích z privatizačních titulů se může výrazně promítnout do vývoje deficitu a růstu dluhu veřejných rozpočtů v následujících letech, způsobené zejména nastavením výdajových programů některých státních fondů a jejich vysokou závislostí na dotacích právě z Fondu privatizace. Tyto skutečnosti spolu s ukončením činnosti Fondu privatizace tak vedou k předjímání budoucích výdajů státního rozpočtu se všemi negativními dopady na deficit a dluh veřejných rozpočtů.

Tabulka 3
Vývoj příjmů veřejných rozpočtů

		Konsolidované veřejné rozpočty (v mld Kč)			Podíl na HDP (%)		
		2004	2005	2006 předběžný	2004	2005	2006 předběžný
A	PŘÍJMY vč. SPLÁTEK PŮJČEK	1 087.3	1 279.6	1 239.4	39.1	43.1	38.7
I	PŘÍJMY (III+VI+VII)	1 060.5	1 162.8	1 223.6	38.1	39.1	38.2
III	BĚŽNÉ PŘÍJMY (IV+V)	1 023.6	1 118.0	1 172.0	36.8	37.6	36.6
IV	DAŇOVÉ PŘÍJMY (1+2+4+5+6+7)¹⁾	963.1	1 060.0	1 098.9	34.6	35.7	34.3
1	Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	253.1	287.3	278.6	9.1	9.7	8.7
1.1	Fyzických osob	133.3	142.4	136.8	4.8	4.8	4.3
1.2	Právnických osob	119.8	144.8	141.8	4.3	4.9	4.4
2	Pojistné sociálního zabezpečení	388.3	416.1	441.9	14.0	14.0	13.8
4	Majetkové daně	15.3	13.1	13.5	0.6	0.4	0.4
5	Vnitřní daně ze zboží a služeb	301.9	343.4	364.7	10.9	11.6	11.4
5.1	DPH	181.8	206.9	218.1	6.5	7.0	6.8
5.2	Spotřební daně	95.8	110.6	119.5	3.4	3.7	3.7
5.3-6	Ostatní daně a poplatky	24.3	25.9	27.0	0.9	0.9	0.8
6	Clo ²⁾	4.1	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.0
7	Ostatní daňové příjmy	0.3	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0
V	NEDAŇOVÉ PŘÍJMY (8+9+10+12)	60.5	58.0	73.1	2.2	2.0	2.3
8	Příjem z podnikání a vlastnictví	25.6	25.1	31.3	0.9	0.8	1.0
9	Příjmy z poplatků a nahodilých prodejů	24.3	21.5	22.7	0.9	0.7	0.7
10	Přijaté sankční platby	3.8	3.5	4.5	0.1	0.1	0.1
12	Ostatní nedaňové příjmy	6.8	7.9	14.6	0.2	0.3	0.5
VI	KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY (13+15+16)	11.9	13.2	15.7	0.4	0.4	0.5
13	Prodej investičního majetku	6.9	7.9	8.8	0.2	0.3	0.3
15	Prodej pozemků a nehmotných aktiv	3.7	4.0	5.3	0.1	0.1	0.2
16	Ostatní investiční příjmy	1.3	1.4	1.7	0.0	0.0	0.1
VII	PŘIJATÉ DOTACE (17+18+19+20)	25.0	31.6	36.0	0.9	1.1	1.1
17	ze zahraničí	0.4	0.5	0.6	0.0	0.0	0.0
18	od veřejných rozpočtů jiné úrovně vlády ³⁾	-	-	--	-	-	--
19	od nadnárodních institucí	24.5	31.1	35.4	0.9	1.0	1.1
20	od veřejných rozpočtů stejné úrovně vlády ³⁾	--	--	--	--	--	--
	PŘIJATÉ SPLÁTKY PŮJČEK	26.8	116.8	15.7	1.0	3.9	0.5
	Domácí	24.8	111.6	14.9	0.9	3.8	0.5
	z toho: privatizace (FNM + PF ČR)	16.5	107.3	1.8	0.6	3.6	0.1
	Zahraniční	2.1	5.3	0.8	0.1	0.2	0.0

1) Jedná se o konsolidované daňové příjmy s konsolidací pojistného placeného státem za svoje zaměstnance.

2) Po vstupu do EU klasifikuje metodika GFS 1986 podíl na clech (položka rozpočtové skladby 1402) jako nedaňový příjem pod kategorií „Příjmy z poplatků a nahodilých prodejů“.

3) Dotace poskytnuté jedním veřejným rozpočtem jinému veřejnému rozpočtu jsou v rámci konsolidace vyloučeny.

Pramen: MF

2. Výdaje veřejných rozpočtů

Celkové výdaje veřejných rozpočtů byly o téměř 6 mld. Kč nižší než činil původní předpoklad. Růst výdajů meziročně zpomalil o 0,6 p.b. na 8,0 % jejich růst byl o 11,2 p.b. rychlejší než vývoj příjmů. Ve výdajové struktuře nedošlo k žádným výrazným změnám. Rozhodující část výdajů je realizována prostřednictvím dotací a ostatních běžných transferů, jejichž růst v roce 2006 mírně zpomalil a činil 6,1 %. Hlavní příčinou tohoto vývoje je doznívání výdajů spojených s náklady transformace, které ovlivnilo meziroční pokles dotací finančním institucím o 22,7 %. Nad rámec schváleného rozpočtu byla uhrazena státní záruka ve prospěch ČNB za ztráty vzniklé v souvislosti s konsolidací bankovního sektoru (14,0 mld. Kč) a úhrada závazku Ministerstva financí vůči ČNB plynoucí z pohledávky vůči Národní bance Slovenska (1,2 mld. Kč). Současně došlo k navýšení úhrady ztráty ČKA (Zákon o státním dluhopisovém programu na úhradu části ztráty ČKA, vzniklé přebíráním nebonitních aktiv v letech 1991 – 2003) z původně rozpočtovaných 10 mld. Kč na 20 mld. Kč.

Více než 40 % celkových výdajů tvoří transfery obyvatelstvu včetně neziskových institucí, jejich růst výrazně zrychlil o 3,4 p.b. na 8,4 % a jejich zvýšení činilo 44,8 mld. Kč. Tyto výdaje jsou realizované především státním rozpočtem a zdravotními pojišťovnami, jejich podíl na HDP se meziročně téměř nezměnil (vzrostl o 0,1 p.b.) a dosáhl v roce 2006 18,2 %. Nad rámec schváleného rozpočtu bylo v rámci těchto výdajů uhrazeno 9,3 mld. Kč určených na důchody. Nejvyšší podíl (3/4 výdajů státního rozpočtu) mezi těmito transfery představují mandatorní výdaje. V minulosti založená nezdravá tendence růstu těchto výdajů má na hospodaření veřejných rozpočtů negativní dopad, neboť vytěsňuje ostatní produktivní veřejné výdaje.

Růst zaznamenaly také neinvestiční nákupy a související výdaje, které se v roce 2006 zvýšily o 8,7 %. Na tomto vývoji se podílel nejen meziroční růst o 10,4 % u položky ostatní neinvestiční nákupy a související výdaje, ale také růst platů zaměstnanců a ostatních plateb za provedenou práci o 6,3 %.

Pozitivně lze hodnotit růst kapitálových výdajů veřejných rozpočtů. V jejich struktuře převažují z více než 50 % výdaje na pořízení investic, které po loňském poklesu v roce 2006 výrazně meziročně vzrostly (o 21,3 %). Mírnější růst nastal u investičních transferů, které vzrostly o 5,8 %, přičemž téměř 70 % těchto transferů směřovalo do nefinančních veřejných podniků a byly realizovány zejména Státním fondem dopravní infrastruktury a státním rozpočtem. Tento vývoj poukazuje na zvýšení

investiční aktivity vlády v závěrečné fázi volebního období, na financování kapitálových výdajů se ve stále větší míře podílejí prostředky z rozpočtu EU.

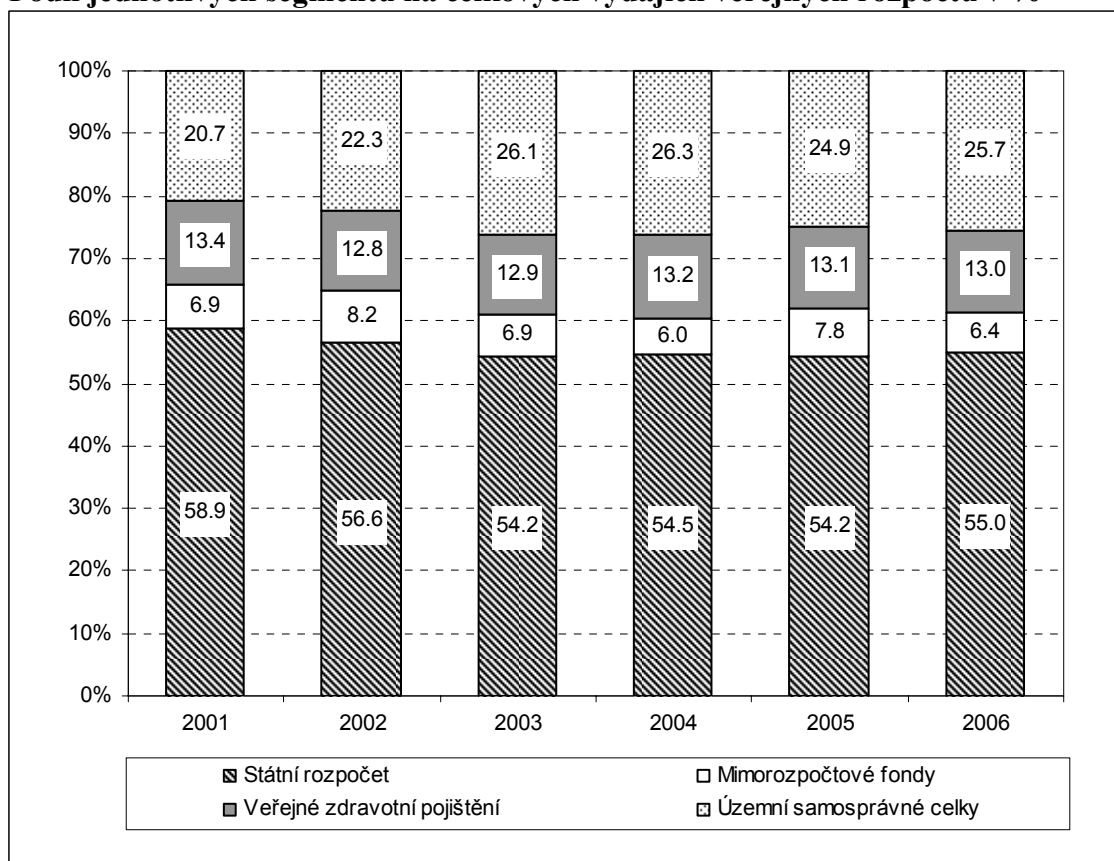
Růst dluhu veřejných rozpočtů zvyšuje náklady spojené s jeho obsluhou. Výdaje na úroky se ve srovnání s rokem 2005 zvýšily o 8,6 mld. Kč, meziroční dynamika jejich růstu výrazně zrychlila na 34 %. Nárůst dluhové služby má na deficit a dluh veřejných rozpočtů negativní dopady v podobě tzv. snowball effectu. Vyšší dluhová služba znamená za jinak nezměněných podmínek nižší volné prostředky na jiné veřejné výdaje.

Transfery do zahraničí, ve kterých rozhodující podíl představují odvody vlastních zdrojů do rozpočtu EU, se meziročně zvýšily jen velmi mírně (o 2,9 %) na 29,9 mld. Kč.

Následující graf ukazuje, že vývoj podílu jednotlivých veřejných rozpočtů na celkových výdajích se téměř nemění.

Graf 2

Podíl jednotlivých segmentů na celkových výdajích veřejných rozpočtů v %

Pramen: MF

Tabulka 4
Vývoj výdajů veřejných rozpočtů

		Konsolidované veřejné rozpočty (v mld Kč)			Podíl na HDP (%)		
		2004	2005	2006 předběžný	2004	2005	2006 předběžný
B	VÝDAJE vč. POSKYTNUTÝCH PŮJČEK	1 178.0	1 279.1	1 381.5	42.4	43.1	43.1
I	VÝDAJE vč. ČISTÝCH PŮJČEK	1 151.2	1 162.2	1 365.7	41.4	39.1	42.6
II	VÝDAJE (III+IV)	1 158.2	1 260.6	1 362.7	41.6	42.4	42.5
III	BĚŽNÉ VÝDAJE (1+2+3)	998.5	1 091.7	1 171.5	35.9	36.8	36.6
1	Neinvestiční nákupy a související výdaje	201.9	219.9	239.1	7.3	7.4	7.5
1.1	Platy zaměstnanců a ostat. platby za	83.8	89.2	94.8	3.0	3.0	3.0
1.2	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
1.3	Ostatní neinvestiční nákupy a související výdaje	118.0	130.6	144.2	4.2	4.4	4.5
2	Úroky	29.0	25.4	34.0	1.0	0.9	1.1
3	Dotace a ostatní běžné transfery	767.6	846.4	898.3	27.6	28.5	28.0
3.0	Transfery veřejným rozpočtům stejné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
3.1	Dotace	237.8	280.2	286.5	8.6	9.4	8.9
3.1.1,3	Nefinančním veřejným podnikům z toho příspěvkovým apod. organizacím	158.0	159.7	173.5	5.7	5.4	5.4
3.1.2	Finančním institucím	28.6	59.1	45.7	1.0	2.0	1.4
3.1.4	Ostatním podnikům	51.2	61.3	67.2	1.8	2.1	2.1
3.2	Transfery veřejným rozpočtům jiné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
3.3-4	Transfery obyvatelstvu vč. neziskových organizací	511.7	537.1	582.0	18.4	18.1	18.2
3.5	Transfery do zahraničí	18.1	29.1	29.9	0.6	1.0	0.9
IV	KAPITÁLOVÉ VÝDAJE (4,6+7)	159.7	168.9	191.2	5.7	5.7	6.0
4,6	Pořízení investic	84.4	80.8	98.0	3.0	2.7	3.1
7	Investiční transfery	75.3	88.0	93.2	2.7	3.0	2.9
7.1	Domácí	75.3	88.0	93.1	2.7	3.0	2.9
7.1.0	Veřejným rozpočtům stejné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
7.1.1	Veřejným rozpočtům jiné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
7.1.2	Nefinančním veřejným podnikům z toho příspěvkovým apod. organizacím	48.7	61.2	62.3	1.8	2.1	1.9
7.1.3-5	Ostatní	26.6	26.8	30.8	1.0	0.9	1.0
7.2	Zahraniční	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0
	POSKYTNUTÉ PŮJČKY	19.8	18.5	18.7	0.7	0.6	0.6
	Domácí	19.5	18.2	18.7	0.7	0.6	0.6
	veřejným rozpočtům stejné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
	veřejným rozpočtům jiné úrovně vlády	-	-	-	-	-	-
	ostatním subjektům	19.5	18.2	18.7	0.7	0.7	0.6
	Zahraniční	0.3	0.3	0.0	0.0	0.0	-
V	PŮJČKY minus SPLÁTKY (čisté půjčky)	-7.0	-98.3	3.0	-0.3	-3.3	0.1

Dle metodiky GFS86 je pojistné placené veřejnými rozpočty za své zaměstnance vyloučeno v rámci konsolidace za celé veřejné rozpočty.

Pramen: MF

3. Salda veřejných rozpočtů

U všech deficitů veřejných rozpočtů došlo k výraznému zhoršení. Celkové hospodaření veřejných rozpočtů (včetně čistých půjček) skončilo deficitem 142,1 mld. Kč - tedy -4,4 % HDP. S výjimkou zdravotního pojištění a Pozemkového fondu ČR došlo ke zhoršení výsledků hospodaření všech subjektů veřejných rozpočtů. Nejvýraznější nárůst je patrný u hospodaření státního rozpočtu, který od roku 2006 zahrnuje také hospodaření Fondu privatizace (dříve FNM).

Tabulka 5

Vývoj struktury salda veřejných rozpočtů v mld. Kč

		2004	2005	2006 <i>předběžný</i>
I	Státní rozpočet¹⁾	-64.5	-59.7	-137.0
II	Mimorozpočtové fondy celkem (1+2+3)	-16.5	52.7	-3.3
1.	FNM	-4.2	51.1	x
2.	PF ČR	0.2	0.0	0.3
3.	Státní fondy ²⁾	-12.6	1.6	-3.6
III	Veřejné zdravotní pojištění	0.2	0.5	2.8
IV	Územní samosprávné celky	-8.9	7.8	-3.9
V	SALDO (před konsolidací tj. I+II+III+IV)	-89.7	1.4	-141.4
VI	Konsolidace³⁾	-1.0	-0.8	-0.7
	SALDO (po konsolidaci tj. V-VI)	-90.7	0.6	-142.1

1) Mimo státní rozpočet jsou zde dále zahrnuty operace Národního fondu a čistý dopad vyloučení převodů do rezervních fondů; od roku 2005 úhrada ztráty ČKA ze státních dluhopisů podle Zákona o státním dluhopisovém programu na úhradu ztráty ČKA. V r. 2006 také operace Fondu národního majetku (dále jen Fond privatizace), který byl zrušen Zákonem č. 178/2005 Sb.

2) Státní fondy: SFK, SFŽP, SFZÚP, SFPRČK, SFRB, SFDI a SZIF. R.. 2006 bez SFZÚP, který byl zákonem č. 94/2005 Sb. zrušen.

3) Tato hodnota představuje velikost půjček/splátek, které jsou výdajem/příjmem jednoho veřejného rozpočtu a ovlivňují jeho saldo, druhý veřejný rozpočet tuto částku vykazuje ve financování tzn. bez vlivu na výsledek hospodaření.

Pramen: MF

Hlavní příčinou tohoto vývoje je výrazný meziroční růst výdajů doprovázený zpomalením růstu zejména daňových příjmů. Výdajová strana stále zůstává zatížena vysokým podílem mandatorních výdajů a nastartovanými výdajovými programy státních fondů, které v dalších letech nemusejí mít pro jejich financování dostatečné vlastní finanční zdroje.

Zhoršení zaznamenala běžná i primární bilance. Běžná bilance, která představuje rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji, se ve srovnání s rokem 2005 zhoršila o 25,8 mld. Kč a její přebytek činil 0,5 mld. Kč. Vyrovnanost běžné bilance je jednou z podmínek zdravých veřejných financí; kapitálové výdaje by měly být financovány až z přebytku běžné bilance.

Jedním z ukazatelů, který je používán pro hodnocení fiskální politiky je primární deficit, vypočtený jako deficit očištěný o čisté půjčky a výdaje spojené s úroky z dluhu veřejných rozpočtů (ty jsou důsledkem politik minulých období).

Schodek primární bilance se v roce 2006 meziročně zhoršil ještě výrazněji o 32,7 mld. Kč, podíl na HDP meziročně vzrostl o 0,9 p.b. a činil 3,3 % HDP. Vývoj primárního deficitu vypovídá o prohloubení fiskální expanze.

Tabulka 6

Vývoj sald běžné a primární bilance

	Konsolidované veřejné rozpočty (v mld. Kč)			Podíl na HDP (%)		
	2004	2005	2006 <i>předběžný</i>	2004	2005	2006 <i>předběžný</i>
Saldo Běžné bilance	25.1	26.3	0.5	0.9	0.9	0.0
Saldo Primární bilance	-68.8	-72.4	-105.1	-2.5	-2.4	-3.3

Pro výpočet bylo použito saldo veřejných rozpočtů bez čistých půjček

Pramen: MF

Dalším Ministerstvem financí zveřejňovaným ukazatelem je saldo očištěné o čisté půjčky a dotace transformačním institucím. To představuje saldo celkových příjmů a výdajů očištěné jednak o výše popisované operace finančního charakteru (tzv. čisté půjčky) a dále o dotace tzv. transformačním institucím.

Čisté půjčky jsou transakce, které vytvářejí či umožňují pohledávku, nejsou prvotním výdajem a tudíž agregátní poptávku přímo neovlivňují. Stejně tak jako příjmy z emise dluhopisů či úvěrů nebo splátky jistiny dluhu veřejných rozpočtů nevstupují do deficitu (tj. jedná se o financování), tak poskytnuté půjčky nebo splátky dříve poskytnutých půjček jsou z deficitu vylučovány. Obdobný úhel pohledu je i na vylučování operací týkajících se nákupu a prodeje finančních aktiv (jako např. cenných papírů - dluhopisů, majetkových účastí apod.). Zde se jedná pouze o přeměnu jednoho finančního aktiva (např. cenného papíru) v jinou formu finančního aktiva (peníze) a opačně, bez vlivu na agregátní poptávku. Dotacemi transformačním institucím se rozumí úhrady ztrát ČKA/KoB a ČNB ze státního rozpočtu a dotace z FNM pro finanční skupinu ČKA/KoB a Českou inkasní.

Cílem těchto úprav je očistit saldo na příjmové i výdajové straně o finanční operace a operace jednorázového nebo dočasného charakteru, které nemají přímý vliv na agregátní poptávku. Takto vymezené saldo zachycuje míru fiskální expanze nebo restriktce a tudíž i úsilí vlády o snižování deficitu a je považováno za relevantní z hlediska posuzování charakteru fiskální politiky. Z tohoto důvodu bylo takto definované saldo zvoleno jako základní indikátor pro fiskální cílení a definování

střednědobých výdajových rámců, které byly navrženy v rámci reformy veřejných rozpočtů.

Z tabulky č. 7 je patrný výrazný růst tohoto salda v roce 2006, na kterém se podílel zejména růst deficitu státního rozpočtu (včetně deficitu Fondu privatizace) spolu se zhoršením sald státních fondů a územních samosprávných celků. Deficit veřejných rozpočtů v metodice fiskálního cílení byl o 0,5 p.b. nižší než bylo původně stanoveno a činil -3,2 % HDP. Vývoj tohoto ukazatele je dalším indikátorem zrychlení fiskální expanze.

Tabulka 7

Vývoj struktury salda veřejných rozpočtů po vyloučení čistých půjček a dotací TI v mld. Kč

		2004	2005	2006 <i>předběžný</i>
I	Státní rozpočet¹⁾	-36.9	-16.5	-99.0
II	Mimorozpočtové fondy celkem (1+2+3)	-31.7	-39.9	-2.3
1.	FNM	-17.6	-43.9	x
2.	PF ČR	-1.3	-2.1	-1.3
3.	Státní fondy ²⁾	-12.8	6.1	-1.0
III	Veřejné zdravotní pojištění	0.2	0.5	2.8
IV	Územní samosprávné celky	-7.8	7.3	-4.5
V	SALDO po vyloučení č. p. a dotací TI (I+II+III+IV)	-76.2	-48.6	-103.0

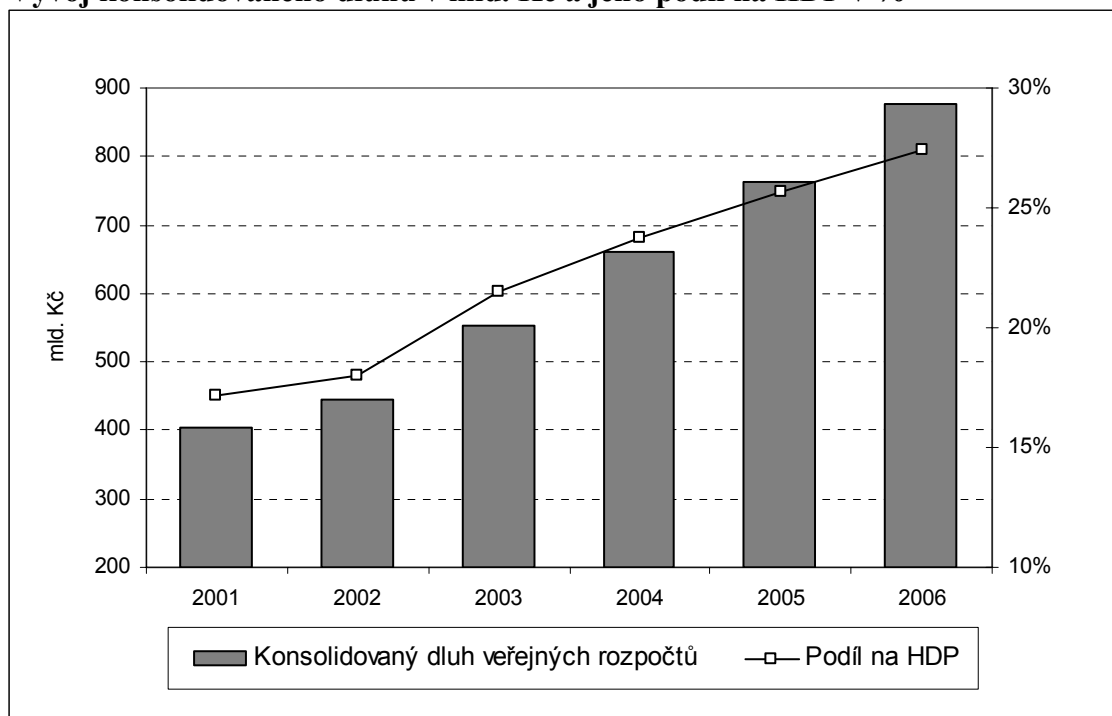
Pramen: MF

4. Dluh veřejných rozpočtů²⁴

Výsledky hospodaření veřejných rozpočtů ovlivňují vývoj dluhu těchto rozpočtů, který meziročně vzrostl o 15,2 % a v roce 2006 tak dosáhl 877,7 mld. Kč, tj. 27,4 % HDP. Z Grafu č. 3 je patrné, že objem tohoto dluhu se od roku 2001 více než zdvojnásobil.

Graf 3

Vývoj konsolidovaného dluhu v mld. Kč a jeho podíl na HDP v %

Pramen: MF

Hlavní příčinou růstu dluhu veřejných rozpočtů je přetrvávající deficitní hospodaření státního rozpočtu. Tento dluh je tak generován zejména růstem státního dluhu, který má ve struktuře celkového dluhu nejvyšší váhu. Jeho podíl od roku 1995 postupně narůstal a v roce 2006 činil 90,5 % dluhu. Konsolidovaný státní dluh²⁵ meziročně vzrostl o 16,1 % na 794,1 mld. Kč. Státní dluh ČR vykazuje rostoucí trend již od roku 1996 a meziročně roste rychleji než dluh generovaný hospodařením veřejných rozpočtů.

²⁴ Dluh veřejných rozpočtů je generován výsledky hospodaření jednotlivých složek veřejných rozpočtů definovaných podle metodiky GFS 86, tj. státního rozpočtu vč. Národního fondu a od r. 2006 Fondu privatizace (bývalého Fondu národního majetku zrušeného zákonem č. 178/2005 Sb.), mimorozpočtových fondů (státních fondů, dále Fondu národního majetku (do r. 2005) a Pozemkového fondu), veřejného zdravotního pojištění a územních samosprávných celků.

²⁵ Konsolidace u státního dluhu představuje snížení státního dluhu o emitované státní dluhopisy, které byly nakoupeny z prostředků na tzv. jaderném účtu.

Dluh územních samosprávných celků meziročně vzrostl o 8,2 % a činil 88,9 mld. Kč. Obce a kraje financují své potřeby z úvěrových zdrojů a využívají tak prostor, který jim legislativa poskytuje.

Mimorozpočtové fondy doposud používaly k financování svých deficitů především vlastní zdroje, ukončení těchto možností se v budoucnu promítne do růstu dluhu veřejných rozpočtů. Vyčerpání vlastních zdrojů mimorozpočtových fondů k financování jejich deficitů představuje další potenciální riziko růstu dluhu. V roce 2006 se tato situace již týkala Státního zemědělského intervenčního fondu a Státního fondu životního prostředí, které svůj deficit financovaly nejen z disponibilních prostředků, ale také bankovním úvěrem.

Zdravotní pojišťovny zatěžují dluh z hlediska váhy sice nejméně, jeho výše se již od roku 2004 nezměnila a činila 0,2 mld. Kč. Závazky zdravotních pojišťoven po lhůtě splatnosti však nejsou součástí dluhu. Systém zdravotního pojištění je nevybilancovaný a není schopen s využitím pouze vlastních zdrojů udržet dlouhodobou rovnováhu. Je jedním z rizikových faktorů budoucího vývoje veřejných financí.

Ve srovnání s ostatními zeměmi není úroveň dluhu ČR vysoká, značným nebezpečím je však skutečnost, že jeho růst je citelně zpomalován inkasem privatizačních příjmů, jejichž vliv však bude v následujících letech slábnout. Zmírnění růstu deficitů jednotlivých složek veřejných rozpočtů, které dluh generují, se jeví jako jediné možné řešení pro udržení dobré výchozí pozice ČR v oblasti zadluženosti.

Tabulka 8
Vývoj dluhu a jeho struktury

	Konsolidovaný dluh veřejných rozpočtů (v mld. Kč)			Podíl na HDP (v %)		
	2004	2005	2006 <i>předběžný</i>	2004	2005	2006 <i>předběžný</i>
Hrubý konsolidovaný dluh	659.4	762.1	877.7	23.7	25.7	27.4
Státní dluh (konsolidovaný)	585.8	684.2	794.1	21.1	23.0	24.8
Dluh Mimorozpočtových fondů	1.2	2.4	0.7	0.0	0.1	0.0
Dluh Veřejného zdravotního pojištění	0.2	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0
Dluh Územních samosprávných celků	77.8	82.2	88.9	2.8	2.8	2.8

Pramen: MF

5. Shrnutí

Vývoj hospodaření veřejných rozpočtů v roce 2006 je charakterizován hned několika „nej“. Celkový deficit veřejných rozpočtů byl nejvyšší v historii ČR a

současně došlo k jeho nejvýraznějšímu meziročnímu zvýšení. Nejvyšší v historii ČR byl také deficit státního rozpočtu, který má na celkovém deficitu největší podíl. Konsolidovaná daňová kvóta včetně pojistného na sociální zabezpečení a na zdravotní pojištění zaznamenala v roce 2006 nejvyšší pokles od roku 1997. Vzhledem k dokončovací fázi privatizačního procesu byly privatizační příjmy nejnižší od vzniku ČR.

I v době vysokého ekonomického růstu se prohloubila fiskální expanze, o čemž svědčí jak citelné zhoršení schodku běžné i primární bilance, tak výrazné prohloubení deficitu pro fiskální cílení. Meziroční pokles příjmů, zpomalení dynamiky daňových příjmů a výrazný růst výdajů jsou hlavními příčinami vysokých deficitů veřejných rozpočtů v roce 2006. Výdajová strana je již z minulosti zatížena vysokým podílem mandatorních výdajů. Došlo k růstu sociálních transferů, zesílila také investiční aktivita vlády. Nicméně i nadále je pouze část celkových výdajů alokována do oblastí, které z dlouhodobého hlediska vyvolávají pozitivní multiplikační efekty. Náklady na transformaci české ekonomiky sice postupně doznívají, vzhledem k závěrečné fázi privatizačního procesu klesají také privatizační příjmy. Nízký objem privatizačních příjmů se promítá do deficitů veřejných rozpočtů, výrazně vzrostl deficit Fondu privatizace, deficitní je také hospodaření fondů, které jsou na Fond privatizace dotačně navázány.

I přes výše uvedené negativní vývojové tendence byl deficit relevantní pro fiskální cílení (očištěný o čisté půjčky a dotace transformačním institucím) o 0,5 p.b. nižší než fiskální cíl stanovený pro rok 2006.

Vývoj veřejného dluhu kopíruje vývoj hospodaření veřejných rozpočtů. Náklady spojené s jeho obsluhou v roce 2006 dynamicky rostly. Podíl dluhu veřejných rozpočtů na HDP roste, avšak ve srovnání s ostatními zeměmi není úroveň dluhu veřejných rozpočtů ČR vysoká. Nicméně jeho růst byla doposud zpomalován využíváním privatizačních příjmů k financování deficitů. Jejich vliv bude v dalších letech doznívat a zmírnění růstu deficitů veřejných rozpočtů bude nezbytným opatřením pro zastavení růstu dluhu.